

קונטרס

אאלפך חכמה

כלבני משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך במן

תורה לשמה

תורת שיעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור
בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכבית [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] -
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בילבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בטן

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בטן ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בטן יט

אוצר האותיות תיקון הבטן - כח ההולדה כז

אוצר האותיות ספר יצירה פ"ג מ"ד - בטן לו

סוגיות במחשבה בטן מ

רל"א שערים

צירוף ב-ט / ב-נ / ט-ג מז

קבלה

בלבביפדיה קבלה בטן מט

מילון ערכים בקבלה בטן נו

ארמית

מילון ערכים בארמית בטן - סמדרקום - הדקרון -

פושטציאס - צנוכר - פציולים - פסתאק - פיניולי - אסנא -

איליאנש - פינוניש נח

מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'
בטן

בלבניפדיה עבודת ה' במן

בטן - שורש התיבה הוא באותיות ב'-ט' מלשון הבטה, ומצד כך בט-נ' היינו הבטה של נ'.

וכמובן שבתחילה הדברים הללו נראים סתומים מאד, איפה יש שורש של הבטה במקום הבטן שבאדם, ויסודי הדברים בקצרה.

החלוקה לג' חלקים המתגלה בעולם שנה ונפש

הרי כיסוד דברי רבותינו, קומת כל דבר בבריאה נחלקת לשלושה חלקים בין בעולם בין בשנה ובין בנפש.

בעולם כמו שאומרים חז"ל, העולם הוא שלישי מדבר שלישי יבשה - מקום ישוב ושלישי ים. ובזמן זה מה שמתגלה שהשנה נחלקת לשלושה רגלים, כלומר - כפשוטו במשך הזמן של שנה ישנם שלוש רגלים, אבל בעומק, שלושת הרגלים הם שלושת חלקי השנה, שבכל אחד מהשלושה רגלים, עד אותו רגל זה סיום של שלב אחד בשנה ומאותו רגל ואילך זהו שלב חדש, והרי שבעומק אין זה רק שלוש רגלים בשנה אלא השנה נחלקת לשלוש וזמני החלוקה הם הג' רגלים.

ובנפש כמו שמסודר להדיא בדברי חז"ל קומת הגוף שבצורת אדם נחלקת לשלושה חלקים, החלק העליון נקרא ראש, החלק האמצעי נקרא גוף - גויה, והחלה התחתון - השלישי הוא הנקרא בטן. כלומר, לולי הלשון הזו בדברי חז"ל הסדר הפשוט שמחלקים את צורת האדם לשלוש בדברי רבותינו זהו לראש, גוף ורגלים, אבל כאן מסודר בחז"ל סדר יסודי נוסף שהאופן שצורת האדם נחלקת לשלוש חלקים הוא ראש, גויה ובטן. ולפי"ז א"כ, השלישי התחתון שבקומת אדם אינו מתחיל ברגליים בלבד ממקום הרגלים ואילך כלפי מטה אלא הוא מתחיל במקום הבטן

שורש הראיה המתגלה במקום ה'טבור' בבחינת 'טוב רואי'

ומצד כך לעניינא דידן בקצרה ממש, כח הראיה שבאדם נגלה הן בראש הן בגויה והן בבטן, בראש הוא נגלה בבירור ששם עיקר מקום גילוי הראיה בפועל - עיניים לראות.

ובגויה, מקום הראיה נמצאת בכללות בחזה שנקרא כן מלשון מחזה ומלשון מה שהנביא נקרא חוזהא, ובפרטות יותר זה מתגלה במקום הראיה שנקראת ריאה מלשון ראה כמו שאומרים חז"ל.

והיכן זה מתגלה בשליש התחתון שבאדם הנקרא בטן? - הרי מקום זה הנקרא בטן אינו מתחיל ממקום הרגליים ואילך כלפי מעלה אלא הוא מתחיל דייקא ממקום הטבור והיינו משום שבטבור מונח כח של ראה כדברי הגמ' הידועים בריש מגילה שטבריה נקראת טבריה מלשון טבור משום שהיא יושבת בטיבורה של ארץ ישראל והיא נקראת טבריה מלשון ראה - 'שטובה ראייתה', ומצד כך תיבת טבור עצמה היא ג"כ מלשון טוב רואי והיינו משום שבמקום טבורו של האדם נגלה שורש של ראה.

ובעומק, על שם כן הבא נקראת בטן שמונח בה האותיות בט-נ' מל' הבטה כפי שהוזכר משום שיש בה שורש של הבטה שמתחיל ממקום הטבור.

השורש שאין עין הרע שולטת ביוסף - מכח ההבטה שבמדרגת 'נוני דימא' המתגלה בבטן

ולפי"ז מהו ה' שבבטן - הרי כידוע עד מאד בלשון ארמית דגים נקראים 'נוני דימא'

* וכן בלשון חז"ל בארמית 'תא חזי'.

"ישראל קדושים הם ואין משמשין מיטותיהם ביום שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו" והרי שכשהזיווג משתלשל לפועל, היפך תחילת החיבור שנאמר בו "אסור שיקדש את האשה עד שיראנה", נאמר בו שהוא צריך להיות במדרגה של חושך.

אבל בעומק יותר, הרי כלשון הגמ' בנדה (ע"א א') "מאי שכר פרי הבטן כו' בשכר שמשנה עצמן בבטן כו' נותן לו הקב"ה שכר פרי הבטן" שהחיבור בין זכר ונקיבה מוגדר חיבור במדרגת בטן, ועד"ז מבואר בגמ' בריש פרק שביעי דב"מ (פ"ד א') לגבי רבי אלעזר ב"ר שמעון ור' ישמעאל ב"ר יוסי שאמרה להם ההיא מטרונתא בניכם אינם שלכם מחמת שהיה כריסן גדול וכו' אמרו לה אהבה דוחקת את הבשרג, וכיון שמוגדר כאן בדברי חז"ל שחיבור זכר ונקיבה הוא במדרגה של בטן, א"כ ברור שכמו ששורש החיבור מתחיל בראייה דהיינו בראיית העיניים שזה הדין של 'אסור לקדש את האשה עד שיראנה', כמו כן כשזה מתגלה לתתא, החיבור הוא במדרגת ראייה, ועל אף שישראל אין משמשין מיטותיהן אלא בלילה שכפשוטו זה לא חיבור של ראייה כי בחושך אין כח של 'עיניים לראות' - בעומק זה חיבור נוסף של ראייה במדרגת טבור - 'שטובה ראייתה' והיינו שיש כח מיוחד של ראייה שרואה גם בחושך מכח מדרגת טבור - טבריה.

עומק הראייה המתגלה בחושך מצד התיקון - הגילוי של 'כולו טוב' גם במדרגה השפילה

והרי הגמ' אומרת (ר"ה לא ב) שהיו עשרה גלויות שגלתה סנהדרין ובגלות האחרונה היא גלתה לטבריה שזוהי הגלות העמוקה מכולם כמו שלומדים שם מהפסוק "קריה נשגבה ישפילה עד ארץ יגיענה עד עפר", וע"ז אומרת הגמ' שם "ומשם עתידין להיגאל" כלומר שבשעת הירידה

שזה מה שנאמר אצל יוסףב "וידגו לרוב בקרב הארץ" כמו שאומרים חז"ל שהברכה שבירך יעקב אבינו את מנשה ואפרים בני יוסף שהם יהיו כדגים שאין עין שולטת בהם, וכמו"כ במה שנאמר בקרא "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" שדורשים חז"ל כידוע "אל תקרי עלי עין אלא עולי עין - למעלה מן העין שאין עין רעה שולטת בו" ובפנים אחד בפרטות בסוגיא דידן השתא, מה שביוסף אין בו אלא עין טובה ואין עין רעה שולטת בו מכח ששורש מדרגתו של יוסף הוא בטבור ששם כח הראיה שמתגלה היא בבחינת 'טובה ראייתה', עין טובה, ואין עין רעה שולטת בו.

ועולה א"כ ששורש מדרגת יוסף הוא בתחילת מקום הבטן שהוא הטבור - טובה ראייתה, ולכן יוסף הוא 'עולי עין' למעלה מן עין הרע שאין עין רעה שולטת בו ולא מתגלה בו אלא עין טובה שמכח הטבור, וזוהי מדרגת הבטן, בט-נ', הבטה שבמדרגת נו"ן דהיינו ראייה במדרגת דגים שנקראים נוני דימא.

ולפי"ז נתבונן להבין - נתבאר א"כ שעל אף שכפשוטו כח הראיה מתחיל בעיניים - 'עיניים לראות', אבל מהשורש שנמצא לתתא, צורת הגילוי של כח הראיה מתגלה בבטן.

שורש כל זיווג בראיית העיניים וגמר הזיווג בראייה של מדרגת הטבור שרואה גם בחושך

האופן שזה מתגלה? - הרי בכל זיווג נאמר בתחילה "אסור לקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו והתורה אמרה ואהבת לרעך כמוך" כמבואר בגמ' בקידושין (דף מ"א א'), והרי שתחילת כל זיווג של זכר ונקיבה מתחיל במדרגת הראיה.

ולעומת כך כאשר מתגלה החיבור בפועל הרי זה דייקא להיפך כמו שאומרת הגמ' (נדה י"ז א')

² ודייקא תחילת מדרגתו של יוסף היא במדרגת הבטן שזוהי הבחינה של 'פרי הבטן'.

³ וכן מבואר בעוד מקומות בדברי חז"ל.

בו בחושך מכח מדרגת בטן - טבור.

כלומר - אם הראיה היתה ראייה של אור, היה חשש של 'שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו והתורה אמרה ואהבת לרעך כמוך' כמו שמבו' שם בגמ' בנדה, אבל כשזה חיבור באופן של חושך, הרי שמתגלה כאן עומק של חיבור במדרגת ראייה של 'כולו טוב' כי בחושך אי אפשר לראות את הרע.

במדרגת נפש זה מתגלה ב'עוצם עיניו מראות ברע' ובמדרגת זמן זה מתגלה בחושך הלילה כלומר, ב'זיקרא אלקם לאור יום ולחושך קרא לילה' מונח שמצד התיקון הלילה מסתור את מציאות הרע ואז הראיה המתגלה היא 'כולו טוב' מכח מדרגת הטבור. - כפשוטו החושך הוא הזמן של שליטת הכוחות החיצונים, כוחות הרע, אבל בפנים הפוכות ממש, דייקא בחושך מתגלה מדרגת הטבור ומצד כך מתגלה ה'כולו טוב' כמו שנתבאר.

גדר הראיה שבמדרגת הבטן - 'טביעות עין'

ניתן דוגמא בכדי להמחיש את הדברים - הרי הגמ' בגיטין (כג, א) אומרת "היאך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה כו' בטביעות עינא דקלא" וכמו כן מבואר שם שמאותו טעם סומא מותר באשתו משום טביעות עינא דקלא, ומונח כאן א"כ בדברי הגמ' שגם בחושך יש 'טביעות עינא' אלא שזה טביעות עין של הקול, כלומר, מדוקדק כאן שלא נקטה הגמ' 'היאך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה מפני 'טביעות קול', אלא דייקא הגמ' מגדירה את זה 'טביעות עינא דקלא' כיון שגם בלילה יש טביעות עינא אלא שבלילה הטביעות עינא שנמצאת לא מתגלה דרך מדרגת 'עיניים לראות' כפשוטו אלא בלילה שזה עומק זמן החיבור בין זכר לנקיבה, עיקר הטביעות עינא שישנה, היא של הטבור.

לגלות, זה ירידה עד מדרגת טבריה, אבל 'ומשם עתידים להיגאל' כי בטבריה מונח הכח לראות את הטוב גם במקום השפל.

וזה מה שמתגלה בטבור, שהרי כפי שנתבאר בראשית הדברים, משום הטבור הוא בשליש התחתון שבקומת אדם, אבל זה גופא החידוש שגם במדרגה התחתונה והשפילה יותר אפשר לראות את הטוב על אף שזה מקום שיש בו רע.

הרי כפשוטו ככל שהמדרגה עליונה יותר מתגלה שם יותר ויותר הבחינה של טוב וכיסוד דברי רבותינו שמנו בזה ארבע מדרגות: במדרגה דלתא מתגלה 'רובו רע'. במדרגה העליונה יותר 'חציו טוב וחציו רע', במדרגה העוד יותר עליונה 'רובו טוב ומיעוטו רע' ובמדרגה הכי עליונה מתגלה ה'כולו טוב' שזה המדרגה שנאמר בה 'לא יגורך רע'.

והרי שבמדרגה השפילה מתגלה 'רובו רע', ולפי"ז מדין 'הלך אחר הרוב' מה שרואים באופן טבעי כפשוטו זה ראיית רע.

וזה מה שנתבאר בעומק במדרגת טבריה ובמקביל לכך בקומת אדם שזה מקום הטבור שבו מתחיל מדרגת הבטן, במדרגה הזו רואים כולו טוב.

ולכן דייקא על יוסף נאמר שהוא למעלה מן העין שאין עין רעה שולטת בו, כי דייקא יוסף שיורד למצרים שהיא המקום השפל, מתגלה אצלו מדרגת עין שכולה טוב, וכמו שנאמר בקרא כשיוסף יוצא על ארץ מצרים "בנות צעדה עלי שור" ש'שור' זה מלשון ראייה [כמו שאומר שם רש"י מיסוד דברי חז"ל], והיינו שהם היו רואים את הטוב שביוסף.

וכיון שבמדרגת הטבור מתגלה ראייה של טוב, לכן גם כשיש חיבור של זכר ונקיבה במדרגה השפילה של החומריות התחתונה, כשזה מחובר לקדושה מתגלה בחיבור כח של ראייה שרואים

⁷ שטבריה יושבת בעמק כמו שאומרת הגמ' בשבת (קי"ח ב') "יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בצפורי" [מפני שהיא עמוקה מבעוד יום וסבורין שחשיכה, רש"י שם].

⁸ שאולי היא איננה אשתו כמו במעשה דלאה ורחל כדוגמא בעלמא].

מה שנחקק בעיניים הוא מעין ברק שמסתלק מיד לאחר הארתו ולכן הוא מפסיק לראות את מה שהוא כבר ראה.

אבל כשזה נמצא במדרגה יותר חדה, זוהי ההגדרה של 'טביעות עינא' כלומר שהאור שחזר מהדבר הנראה וחוזר ונחקק בעין הוא הופך להיות טבוע בעין בבחינת דבר החקוק כמטבע.

ומונח כאן א"כ העומק שמכח שיש טביעות עינא, שוב אין צורך באור בשביל הראיה שכיון שהראיה חזרה ונחקקה בעין מכח הטביעות עינא, מכאן ואילך עומד כאן עכשיו כח של ראייה כמציאות לעצמו שהאדם רואה את הדבר מתוך עיניו של עצמו כי הדבר כבר טבוע וחקוק בתוכו והוא איננו צריך לקבל את האור מהחפץ בכדי להכיר את הדבר. וזוהי א"כ עומק ההגדרה של מדרגת טביעות עינא.

עומק ההגדרה של שמירת העיניים - שראיית רע לא תחקק בעיניים

ולפי"ז, עומק הדברים - כפשוטו כאשר האדם רואה הוא יכול לראות דבר טוב וח"ו הוא יכול לראות דבר רע, והחשש בראיית דבר רע הוא כדרשת חז"ל הידועה - "ונשמרת מכל דבר רע, שלא יהרהר ביום ויבוא לידי טומאה בלילה" - ומהיכן מתחילה מציאות ההרהור? - "גמירי שאין יצה"ר שולט אלא במה שעניו של אדם רואות" כמו שאומרים חז"ל, והיינו שתחילת כל הרהור היא במקום של ראייה שע"ז אומרים חז"ל שכשאין ראיית רע - 'גמירי שאין יצה"ר שולט' והאדם לא מגיע לידי מציאות של הרהור.

ולפי"ז מהי פנימיות הכח של עבודת האדם? - הרי על דרך טבע א"א שהאדם לא יראה דבר רע כיון שבמדרגה התחתונה העולם הוא רובו רע כמו שנתבאר, וא"כ הרי יש רע בבריאה, ואף באופן שהאדם לא מסתכל ומתבונן ברע שזהו הקיום של 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם', אבל סוף סוף הרי הוא רואה. - וההדרה העמוקה - כיון שראיית הדבר נוצרת ע"י

וכידוע, הלשון 'טביעות' משמשת בלשון תורה בשתי משמעויות, או מלשון מטבע שזהו דבר הטבוע והחקוק, או מלשון דבר הטבוע והחקוק, או מלשון טביעה כלשון הפסוק "טובעו בים סוף" משום שדבר הטבוע הוא צולל ויורד למטה, ולפי"ז ההגדרה של 'טביעות עינא מתגלה דייקא בדבר שנטבע ויורד למטה מל' 'טובעו בים סוף', וכמו שהוזכר זוהי מדרגת טבריה שהיא יושבת בעמק ודייקא שם מונח הכח של 'טביעות עינא'.

והרי שכח ראיית העיניים כפשוטו זהו בעיניים שנמצאים בגולגולת שמשם רואים, אבל הכח של טביעות עינא שמתגלה בעיניים היא המתגלה דייקא למטה במדרגת הטבור ובמדרגת טבריה. **וא"כ**, עלה בידנו שהבטנ' שהיא ההבטה הטובה שמתגלה בבטן זוהי מדרגת 'טביעות עינא'.

'טביעות עין' - הראיה שנהפכה להיות 'טבועה' בעין

וביאור הדברים - נתבונן להבין עמוק - כפשוטו כאשר האדם רואה דבר בעיניו, בשעה שנגמרת ראייתו לאחר מכן כשהוא עוצם את עיניו או מסלק משם את פניו [וכן באופן שהגיע חושך הלילה שיותר אינו יכול לראות] הרי ראייתו הסתלקה ואזלה לה.

אבל מה שהתחדש בהגדרה של 'טביעות עינא' זה שגם לאחר שהוא ראה דבר מה, הראייה לא נסתלקה ממנו אלא היא נחקקה בו ומכח כך הוא ממשיך לראות את הדבר גם כשבפועל הוא אינו רואה אותו.

וכמו שידוע עד מאד שבעצם בכל ראייה אין העיניים רואות כפשוטו אלא הראיה בנויה באופן שהמח זורק קרן אור דרך העיניים שמחוברות למח אל החפץ הנראה ואור זה חוזר בחזרה מהדבר להיחקק בעין ומכח כך האדם רואה, ומצד כך, על דרך כלל כשהאדם רואה,

ב' האופנים הגורמים שהראיה לו תחקק בעין - דמעות וזיכוכ הרהור

ומהו הדבר שגורם לכך שהראיה לא תחקק בעין? - יש בזה כח חיצוני וכח פנימי, מהצד החיצוני זהו כח הבכי, 'עני עני יורדה מים' שהדמעות הם המנקים את העיניים, והכח הפנימי שבדבר הוא זיכוכ הרהור, שכלל שהוא מזכך את הרהור, עי"כ מה שנחקק בראיה הוא הולך ונחלש מכח שאיננו יכול לצאת לפועל כיון שהוא לא מהרהר בדברו.

וזה א"כ עומק הכח של תלמיד חכם שיש לו טביעות עינא.

ולכן החכמים נקראים 'עני העדה' כיון שראיתם היא ראיה נקיה, וכמובן, ראשית הטעם הוא משום שהם רואים את כח הרע רק במעט שבמעט, אבל יתר על כן, גם בכח הרע שהם רואים, כיון שהם מזככים את עיניהם מכח דמעות וביותר על ידי כן שהם מהרהרים תדיר בדברי תורה בבחינת "בהם יושב ומהרהר תמיד", מכח כך, ראית הרע אינה יכולה להתפשט להרהור וגם המעט שכבר נחקק, נמחק ע"י הדמעות כמו שהוזכר, זה מדרגת חכמי העדה שנקראים 'עני העדה' וזהו מדרגת תלמיד חכם שמחזירים לו אבידה בטביעות עינא.

גדר ה'טובה ראייתה' שבטבור - שליטה על כח הראיה המוטבעת בעין שתהיה נקיה

וזהו המדרגה העליונה של הטבור שבבחינת טובה ראייתה, וחידוד הדברים - הרי כפי שהוזכר בראשית, הגדר של 'טובה ראייתה' זהו ראייה שיש בה רק טוב בלי ראיית רע, ועומק הדבר שיש ראיית טוב בלי ראיית רע - כי ראיית הרע איננה נחקקת בתוכם וא"כ הראיה שלהם נשארת ראיה נקיה, ולכן אצלם הטביעות עינא היא במדרגה העליונה שהוזכרה.

שהאדם שולח קרן אור לדבר והדבר חוזר ומאיר בעיניו ובמידת מה הוא נחקק בעיניו, כאן באה העבודה של האדם שהכח שחוזר ומאיר בעיניו מכח מה שהוא ראה לא יחקק בעיניים, - זוהי עומק ההגדרה של שמירת העיניים.

בוודאי שמלכתחילה גדר הדבר הוא שהאדם צריך לשמור את עצמו שהוא לא יראה כלל, וכגון שלא ילך במקום שיש חשש של ראיית רע וכדברי הגמ' כידוע שבמקום דאיכא דרכא אחרינא אסור לו לילך שם, וגם במקום דליכא דרכא אחרינא יש מידת חסידות שלא ילך שם, אבל מ"מ גם כשהוא הולך במקום שאין בו גדר איסור כלל, אך עדיין הוא אינו יכול להישמר לגמרי מכל ראיית רע כאן בעולם, וכאן באה העבודה הפנימית של שמירת העיניים שנמצאת במדרגת טביעות עינא שהאדם נשמר שלא יחקק בעיניו מה שהוא ראה, באופן של טביעות עין.

וזה העומק העצום שלתלמידים חכם מחזירים אבידה בטביעות עין ואילו לעם הארץ לא מחזירים כמבו' בגמ' בב"מ בפרק אלו מציאות - ומבואר שם בסוגיא ששיטת ר"ת היא שבעצם לכל אדם יש טביעות עין אלא שתלמיד חכם נאמן ואילו ע"ה איננו נאמן - ובעומק מונח כאן בדברי חז"ל שכל אדם שאיננו תלמיד חכם הרי שראיית העין שלו מעורבת מראיית רע שנחקקה בתוכה ולכן אין לו טביעות עינא באופן דתיקון, משא"כ בתלמיד חכם שמשמר את עיניו, הרי שלא נחקק בו אלא חלקי טוב ולחלקי הרע שהוא רואה, הוא איננו נותן להם להיכנס לתוך עיניו שהם יחקקו שם אלא הוא מסיר אותם בבחינת מה שאומרים חז"ל "אם ראית ת"ח שחטא בלילה אל תהרהר אחריו ביום שבוודאי עשה תשובה" ובפרטות לעניינא דידן התשובה היא במה שהוא אינו נותן לדבר להיחקק בעיניו.

ושם יושבת סנהדרין כאגן הסהר - כחצי גורן עגולה משום שהם נמצאים במדרגה של טביעות עינא ומתגלה בהם ה'טובה ראייתה' בכח 'עיני העדה' שבהם כלומר שמה שנטבע בעין שלהם מכח כך זה רק כח של טוב ולא כח של רע כמו שנתחדד.

זהו א"כ העומק של שורש כח ההבטה של הנו"ן שמתגלה במדרגת הבטן בבחינת נוני דימא.

הכח המתגלה במקום ביהמ"ק שמשם עתיד כל העולם כולו לחזור למים

ונתבונן להבין עמוק - הרי כידוע מאד מה שמבואר בחז"ל במעשה של דוד המלך שכרה שיתין לביהמ"ק ואז 'קפא תהומא למישטף עלמא' וכו' ככל הסדר המבו' בגמ' בסוף סוכה (נ"ג א') שדוד המלך רצה לכתוב שם ה' על חרס ולהטילו במים ושאל דוד המלך - "מי איכא דידע אי שרי למיכתב שם אחספא ונשדיה בתהומא וכו' נשא אחיתופל ק"ו בעצמו ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, לעשות שלום לכל העולם כולו על אחת כמה וכמה" וכו', והרי השלום בין איש לאשתו הוא ע"י ה'משום שלום' כל' הגמ' בשבת (דף קנ"ב א') בחיבור של איש ואשתו, אבל השורש של השלום שבחיבור הוא 'פרי הבטן' כמו שהובא לעיל שתחילתו הוא במדרגת הבטן בבחינת ה'טובה ראייתה' של הטבור, ומשם מתחיל מדרגת השלום בית שנמצא בין איש לאשתו, כלומר, ה'משהין עצמן בבטן' זה לא רק מעשה בפועל אלא זה חיבור מתוך אותו מקום כשורש למדרגת השלום ביניהם.

וע"ז נאמר שבשביל להטיל שלום בין איש לאשתו אמרה תורה ימחה שמי על המים ומכח כך גם ה'לעשות שלום לכל העולם כולו' מתגלה דייקא במקום ביהמ"ק שבו הרי נמצאת אבן השתיה שנקראת כן משום שמשם הושתת

והדברים א"כ ברורים - מדרגת הראיה בעיניים זוהי מדרגת הראיה כפשוט אבל במדרגת הראיה שבטבור מתגלה מדרגת טביעות עינא, והטביעות עינא הן שנמצאת במדרגת התלמיד חכם היא הראיה הנקיה.

וזוהי מדרגתו של יוסף שנאמר בו "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" וכפי שהובא לעיל דרשת חז"ל 'עלי עין' - למטה מן העין שאין העין שולטת בו' כלומר - אין העין שולטת בו אלא הוא שולט על העין ושליטתו היא דייקא במה שחוזר ע"י הראיה לעין להיות מוטבע בכח נפשו, זוהי מדרגתו של יוסף שכשהוא יורד למצרים הוא מתקן את כח ההטבעה הזו - ולכן אחריתם של המצרים היא דייקא, 'טובעו בים סוף'.

סנהדרין הגדולה שהם 'עיני העדה' יושבים בטבורו של עולם כי הם במדרגת טביעות עיין

ונתבונן להבין לפי"ז בעומק - הרי 'חכמי העדה' בה"א הידיעה אלו הן סנהדרין הגדולה שעליהם נאמר בלשון הפסוק "שרך אגן הסהר אל יחסר המזג" כמו שדורשת הגמ' בסנהדרין (דף ל"ז א') "שרך זו סנהדרין ולמה נקרא שמה שרך שהיא יושבת בטיבורו של עולם כו' הסהר שהיא דומה לסהר" כלומר, שהם דומים לסהר במה שהם היו יושבים כחצי גורן עגולה כמבו' שם במשנה. ובעומק מונח כאן בדברי חז"ל שחכמי העדה - עיני העדה יושבים בטיבורו של עולם כי בחינת 'עיני העדה' שבהם שייכת למדרגת הטבור.

ולכן הם יושבים במקום ביהמ"ק שנקרא 'אורו של עולם' ו'עיניו של עולם' כלשון הגמ' בריש בבא בתרא, כי במקום ביהמ"ק מתגלה "על מה אדניה הטבעו" שנאמר בפסוק באיוב (לח, ו) שמשם הושתת העולם כמבו' בגמ' ביומא (נ"ד ב') בבחינת טביעת עין, ושם מתגלה ה'טובה ראייתה' שנאמר בקרא "ההר הטוב הזה והלבנון" שזה קאי על ירושלים וביהמ"ק כמבו' בחז"ל,

העולם ושם 'אדניה הטבעו' כמו שהובא לעיל, והוא הנקרא טבורו של עולם שעליו נאמר בקרא 'שררך אגן הסהר' בבחינת 'טובה ראייתה'.

והמדרגה הזו היא מדרגת נוני דימא כמו שהוזכר שזהו הבט-נו"ן שבבטן - והרי המקום שמתגלה מדרגת ים בתוך היבשה עצמה - בפנים אחד לסוגיא דידן - הוא במקום ביהמ"ק שהרי 'קפא תהומא למישטף עלמא' ואם אכן הוא היה שוטף את העולם, היה הופך כל העולם כולו למים, ורק ע"י שהוטל החרס, מכאן ואילך התהום איננו מתפשט.

אבל מונח כאן שב'בכח' במקום בית המקדש עומד לחזור כל העולם כולו לימים, - שזה התגלה כבר בפועל למעט זמן עד שדוד הטילע ל התהום את החרס.

ומצד כך, מה שאומרים חז"ל "שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב" שאז עתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים, - המקום שממנו יחזור כל העולם כולו למים יהיה במקום ביהמ"ק כיון שכל מה שעוצר בעד התהום מלמישטף עלמא זהו מכח אותו חרס שעוצר בעדו, ולעת"ל שיסירו את אותו חרס, הרי שיחזור כל העולם כולו למים מאותו מקום.

עומק התפיסה של דגים שמונח במקום בית המקדש שהוא השורש של הסעודת לויתן דלתע"ל

וא"כ בעומק במקום הזה שממנו עתיד כל העולם לחזור למים, מונח בו התפיסה של דגים בבחינת נוני דימא. - והרי הקרבנות שמצינו בבימה"ק בפועל הם רק בעלי חיים, דהיינו בהמה ועוף, אבל לא מצינו קרבן של דגים שבריאיתם מהמים כמו שנאמר בקרא "ישרצו

המים", ושורש הדבר - שהרי בהמה ועוף טעונים שחיטה, בהמה בב' סימנים ועוף בסימן אחד, אבל בדגים מבו' בגמ' שלומדים מהפסוק "אם את כל דגי הים יאסף להם" שלא צריך שחיטה כי אסיפתן מטהרתן, כלומר, מכאן כן שבעצם גם בגדים יש מעשה המתיר אלא שהמעשה המתיר שבהם הוא לא שחיטה אלא האסיפה שלהם היא המתרת אותם.

כלומר, עומק הדבר הוא שלאחר שיש את אותו חרס שהוטל שלא נותן לתהום למישטף עלמא - זה גורם שההקרבה בביהמ"ק היא רק של בהמה ועוף, אבל כשתנוצץ בחזרה המדרגה שלעתיד לבוא שכל העולם ייפך למים - אז דייקא תתגלה סעודת לויתן שזה סעודה במדרגת דגים - "נוני דימא" משורש מדרגת ה'טובה ראייתה' שבטבור, - ולכן המקום שהדגים נמצאים הוא דווקא בים ששם מתגלה הטביעה שהים שכל דבר נטבע וצולל שם למטה בבחינת טבריה ששוכנת בעמק.

עתיד הקב"ה להחזיר את העולם למים - כי המים הם בריאה של 'כולו טוב'

וזהו האור דלעתיד לבוא שממקום העמק יתגלה "זאת רוח הטומאה אעביר מן הארץ" שהרע עתיד להסתלק מהעולם ויתגלה ה'כולו טוב', ה'טובה ראייתה'. וזה גופא מה שלעתיד לבוא עתיד הקב"ה להחזיר את כל העולם כולו למים שע"י כן תתגלה מדרגת 'נוני דימא'.

כלומר, מה שעלית לבוא כל הרע עתיד להסתלק וכל העולם כולו יהיה טוב ומה שלעת"ל יחזור כל העולם כולו למים וכן מה שתהיה אז סעודה של לויתן זה הכל היינו הך ו'בני ביקתא חדא נינהו', כי זה עומק ההגדרה

^ה ויש בזה כמה פנים כמובן.

^ט ובוודאי "כי הוא אמר ויהי הוא ציווה ויעמוד" והקב"ה יכול לגזור שכל העולם יחזור למים - 'ותגזר אומר ויקם לך', אבל בפועל זה לא יהיה 'בריה חדשה' שיחזור כל העולם למים, אלא מאותו מקום שמונח בו כבר הכח להחזיר את כל העולם כולו למים, מאותו מקום הוא עתיד אז לחזור גם בפועל למים - ברור ופשוט.

^י לא מקריבים אדם כמובן, האדם הוא שורש הקרבן שזהו יצחק שהועלה על המזבח, ו'נפש כי תקריב' היינו שמה שהיה ראוי לעשות באדם עושים בבהמה כדברי הרמב"ן הידועים.

^{יא} וכמו שברור ופשוט, יוסף שהוא במדרגה של דגים כמו שהובא לעיל הוא נקרא יוסף מלשון אסיפה - "אסף ה' את חרפתו".

ההסתכלות, הרי שמה שנחקק בעין זה ה'כול טוב'.

וזהו זמן דלעתיד לבוא שנקרא 'יום שכול טוב' כיון שזהו זמן במדרגה כזו שכל מה שרואים בו הוא במדרגת הבטה של הטבה - שבשניהם השורש הוא באותיות ט'-ב' כדנתאר לעיל.

זוהי ההבטה במדרגת הבטן, ולעומת זה עומד ירבעם בן נבט ש'נבט' זה אותיות בטן וכמו שאומרים חז"ל שהוא נקרא 'בן נבט' משום ש'ניבט ואינו יודע מה ניבט' שזה ראייה של רע מצד הקלקול.

אבל מצד התיקון השלם במדרגה דלעת"ל, אז תתגלה המדרגה השלימה של הראיה, ואז עיקר הראיה לא תהיה מכח מדרגת העיניים כפשוטו אלא עיקר הראיה תהיה במדרגה של נקודת המרכז שבאדם שהיא היא בחינת הטבור.

זוהי הראיה דלעת"ל ועל המדרגה הזו נאמר בו "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", כלומר, לא נאמר כאן 'עיניים בעיניים' שישנם שני עיניים, עין בצד ימין ועין בצד שמאל של הגולגולת, אלא 'עין בעין יראו', עין אחת שרואה במדרגת הבטה של טבור ש'טובה ראייתה'.

ובמדרגה הזו - מי שרואה רואה ממקום שכולו טוב, ואת מה הוא רואה? - את אמיתותו כביכול ש'כולו טוב', ואז מה שחוזר ונטבע בעין האדם הוא כולו טוב, וכך חוזר חלילה שמכח כך ראייתו היא ממקום שכולו טוב וכו', זה עומק מדרגת ההבטה השלימה המתגלה במדרגת בטן דתיקון.

ובדרך רמז, בטן בגימטריא א'-ס' שהוא ר"ת של אין סוף - וזהו א"כ עומק כח הראיה שגנוז ב'טובה ראייתה'.

של עולם שכולו טוב שהוא חוזר ממדרגת עולם שהוא שליש יבשה שליש מדבר ושלש ים לעולם במדרגת ים ובזה הוא הופך להיות 'כולו טוב'.

השורש של הרע התחיל ביום שני שלא נאמר בו 'כי טוב' ואז נעשה המחיצה בין מים עליונים למים תחתונים, אבל מצד מדרגת המים עצמם הרי הם בריאה של "כולו טוב", זוהי מדרגת הבטן - ה'נוני דימא' שהוזכר.

וא"כ, השתא בעלמא דידן מדרגת הבטן היא שורש כח החיבור שמגלה בפועל את ה'שכר פרי הבטן', אבל לעתיד לבוא כשהקב"ה עתיד להחזיר את כל העולם כולו למים, אז תתגלה מדרגת 'טובה ראייתה' שבטבור, מדרגת עולם שכולו טוב.

מדרגת הראיה שבטבור - ראייה ממקום שמה שנחקק בו הוא 'כולו טוב' וראיה את נקודת האמצע והמרכז שהיא בחינת הטבור

וזהו לשון חז"ל הידוע בסף מסכת תענית עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכו' וכולם מראים באצבע ואומרים 'זה ה' קיינו לו', כלומר, כולם מסתכלים על נקודת המרכז שהיא בבחינת טבור שהוא נקודת המרכז והאמצע של כל דבר כלשון הגמ' שהובא לעיל לגבי מקום הסנהדרין "שיושבת בטבורו של עולם".

וכך הוא האופן שמסתיים אחרית הימים, כי באחרית הימים מתגלה מדרגת הראיה של 'כולו טוב'. והיינו משום שכשמסתכלים בעולם, יש טוב ויש רע, אבל כשמסתכלים כביכול עלי יתברך שמו שע"ז נאמר שם בגמ' וכולם מראים באצבע ואומרים 'זה ה' קיינו לו' א"כ רואים כביכול אותו ית"ש שזה ראייה של כולו טוב, ושורש ההסתכלות הזו שמכחו רואים את הדבר שכולו טוב זהו ממדרגת טבור, וכשזוהי

[שאלות לאחר השיעור]

שאלה: מה שנתבאר בשיעור שישנם שתי מדרגות של זיכוך הראיה, ע"י דמעות וע"י זיכוך ההרהור, האם יש עוד אופן של זיכוך הראיה ע"י שהאדם עוצם את עיניו ומחליט שהוא לא ראה כלום, כעין ניתוק מהראיה.

תשובה: במה שאתם אומרים, ראשית כל מצד ההגדרה הפשוטה, זה גופא סיבה שממילא הוא לא ממשיך להרהר בדבר וכמו שמבואר בתניא שהאדם לא ייענש על מה שהוא ראה אלא על מה שהוא ממשיך להרהר בדבר, - ובדקות זה אותו עומק של זיכוך ההרהור שנתבאר אלא שיש את מה שנתבאר שזה ההגדרה החיובית של הרהור בדברי תורה, ואתם מגדירים את צד השלילה שהוא מסלק דעתו מן ההרהור הקודם, והרי לשון הרמב"ם הידוע שאין הרהורי עבירה שורים אלא שהוא פנוי מן החכמה, ולכן הגדרנו את הצד ההפוך, שהדבר החיובי שהוא כן ירהר בו הוא דברי תורה ואז, זה הופך להיות כל הרהורו, - בוודאי שלזמן מה הוא יכול לסלק את כח הרהורו אבל זה רק 'לרגעים' תבחננו' ממש, ולאחר מכן הרי הוא חייב להרהר במשהו וכדי לא לחזור להרהור הקודם הוזכר שעיקר הכח הוא ע"י הרהור במדרגה החיובית של הד"ת "שבהם יושב ומהרהר" כל' חז"ל. - אלא שבודאי כל דבר בנוי מחיוב ושליילה, הזכרנו בעיקר את צד החיוב

ואתם השלמתם את צד השלילה.

שאלה: האם זיכוך הראיה ע"י הדמעות זה שמכח הדמעות, הראיה דקלוקל נפלטת החוצה.

תשובה: "הרב כסני מעונוי", כמו כל כיבוס שפולט את הלכלוך שבבגד, כמו"כ בעין ע"י הדמעות - היינו הך.

המשך שאלה: ובמחשבה, האם הזיכוך הוא כביכול מעיקרא מכח השורש?

תשובה: אמת. בהרהור בשורשו שזוהי בחינת הארת הדברי תורה - ובמילה תורה עצמה מונחות האותיות ה'ר' שהם שורש ההרהור.

המשך שאלה: ולפי"ז המהלך הממוצע של הזיכוך ע"י עצימת העיניים שזה בחינה של חל, האם זה פועל זיכוך של הראיה או שזה רק ניתוק שמאפשר להחזיר את ההרהור לדברי תורה.

תשובה: עצימת העיניים מחזיר את עצם כח הראיה לשורשו.

שאלה: איפה נמצא כח ההרהור, האם שורשו בכח הדעת?

תשובה: זו שאלה רחבה, ונגדיר בלשון קצרה מאד - ראשית יש את הסוגיא של הרהור לדינא כמו שמבואר בסוגיא בברכות לגבי בעל קרי שאסור בדברי תורה שמורת לו להרהר בלבו. - וכמו שנתבאר בהרחבה בסידרת השיעורים על סדר החדשים בשיעור על חודש אייר ◀

הקב"ה אמר לי "כי ביצחק יקרא לך זרע". זה נקרא הרהור שעובר מצד לצד באופן של 'מדלג על ההרים' - זה עומק הגדר של כח הרהור בתמציתו.

המשך שאלה: האם זה שייך גם לכח המדמה?

תשובה: זה לא בהכרח ממש, על אף שבוודאי יש ביניהם איזשהו קו מחבר אבל התנועה שבהרהור הוא עצם הדילוג ממחשבה אחת למחשבה שניה, אלא שיתכן שבדקות מעבר ומחשבה למחשבה כשאין לה קו מחשבתי הרי שמונח בה איזשהו כח של דימוי שזה הסיבה למה הוא עובר מדבר לדבר - מכח המדמה, אבל יש אופן שהסיבה שהוא עובר מדבר לדבר זה כפי שהוזכר ביחס לאברהם אבינו "שהיה לו להרהר" - שמכח שיש סתירה בדבר, וא"כ, בדקות בוודאי שיש כאן מדמה אבל זה לא המדמה בצורה הגלויה.

שאלה: לגבי מה שאמרו חז"ל "שלא יהרהר ביום ויבוא לידי טומאה בלילה", האם דווקא הענין של הרהור הוא זה שמשפיע.

תשובה: חז"ל באו לומר שאסור אפי' להרהר, וקל וחומר שאסור לחשוב.

ששם נמצא כח הרהור - ובקצרה ממש - כח הרהור נקרא כן מלשון הר והר, והיינו משום שכאשר האדם מהרהר, יש לזה שורש בע-ר של דבר המעורער שאיננו עומד יציב על עומדו, ועל דרך זה בהרהור זהו דבר שאיננו יוצא לפועל כדוגמת מה שהוזכר - 'מהרהר בלבו ואינו מוציא בפיו' שהאדם שנמצא במדרגת הרהור, הר-ה הוא עובר ומדלג מענין לענין וכמו שבמדרת מקום יש את האופן של 'מדלג על ההרים' כך בכח הנפש יש את הרהור. - וכאשר האדם מוציא את הרהור לפועל מלבד האון שהוא מוציא אותו בפיו שהוזכר, יש אופן שהוא מהרהר בדבר ומשלים את חכמתו ע"י כן שקו המחשבה נהיה מושלם ברצף התהליך של הדבר, ואז, זה כבר לא הרהור. אבל כשהוא עובר מענין לענין באופן של הרהור, הוא אינו עומד על עומדו, פתאום הוא מהרהר ופתאום הוא מפסיק, כדוגמת ההרהורים שיש לאדם בתפילה כל ההרהורים באים ולאחר מכן הולכים ופורחים ללא קו מחשבה רצוף.

ושורש הרהור הוא בדבר שיש בו סתירה כמו שאומרים חז"ל בפרשת העקידה במה שנאמר לאחר מכן "אחר הדברים האלה" וע"ז אומרים חז"ל שזה קאי על אברהם אבינו שהיה לו להרהר - אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע' והיום אתה אומר לי 'העלהו לעולה', כלומר, אם אברהם היה מהרהר, אופן הרהור היה שברגע אחד הוא היה חושב - הקב"ה אמר לי 'העלהו לעולה' וברגע לאחמ"כ הוא היה מהרהר - אבל

מדור מחשבה

בלביפדיה מחשבה

בטן

אוצר האותיות

תיקון הבטן - כח ההולדה

אוצר האותיות

ספר יצירה פ"ג מ"ד - בטן

סוגיות במחשבה

בטן

בלביפדיה מחשבה

במן

"ויאמר יהוה לה שני גוים בבטנך ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר". ובפסוק אחריו (שם כד) "וימלאו ימיה ללדת והנה תומם בבטנה". ומבואר להדיא שמקום ההולדה בנקבה הינו בבטנה.

ובעיקר הדבר, היה ניתן לפרש בהשקפה ראשונה שישנה בטן אחת אשר בה ישנם שני עוברים האחד עשוי והשני יעקב. אמנם, בעומק אין לפרש כך, אלא כל אחד מהם מגלה תפיסה שונה של מהות הבטן. ויש אף לחזק זאת מדברי רש"י (בראשית לה ח' בשם מ"א) שהעלימו את יום מותה של רבקה שלא יקללו הבריות כרס שיצא ממנו עשו. ולכאן' כיצד יקללו הרי באותה הבטן יצא גם יעקב, אלא צ"ל שיקללו את הבטן ממנו יצא עשוי, אך יעקב אינו מגלה אותה מהות של בטן שמגלה עשוי, אלא ענין הבטן שונה לדידו. וכמבואר בחז"ל (במדב"ר) "ובטן רשעים תחסר" - זה עשו שאמר ליעקב (בראשית כה) הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, ומפורש בדברי חז"ל שיש חידוש מציאות מסוימת במהות ביטנו של עשוי.

וענין שיכות ההבטה לבטן מצינו בירבעם בן נבט, וכדאמחז"ל (סנהדרין קא ב) נבט - שניבט ולא ראה. והוא בחינת ראייה דקלקול. ומאידך, יעקב היה עוסק בבטן אימו בתורה (כדדרשו חז"ל שהיתה עוברת ליד בתי מדרשות וכו') ועובר בבטן אימו נר דלוק לו על ראשו והנר מאיר לו ורואה מסוף העולם ועד סופו, ונמצא שמכוח המצאותו בבטן האם, נתחדש לו כוח הבטה.

ובעומק ענין הבטת הולד יש להדגיש, דמה שאמחז"ל (תנחומא פקודי) "מכניסין אותו שם נר דלוק על ראשו וכו' ומביט ורואה מסוף

ענין הטבור וההבטה הנגלית בבטן.

מקום הבטן הינה השליש התחתון של האדם בסדר שסידרו חז"ל, וכפי המבואר בספר יצירה שגוף האדם בכללותו מחולק לג' חלקים - הראש הגויה והבטן. ובהגדרה כללית, עיקר ביטנו היא מטבורו של האדם. ונבאר מהות הבטן והבחינה הנגלית בה, בס"ד.

והנה, שורש ענין הטבור הוא כפי שהוזכר בדברי חז"ל (מגילה ו א) "רבה אמר רקת שמה, ולמה נקרא שמה טבריא - שטובה ראייתה". והיא משמעותו של הטבור נוטריקון 'טוב בו טובה ראייתה'. ובעומק יש להתבונן כפי שכבר הוזכר לעיל (בשורש 'בטח') השייכות הנגלית בכך שהשורש של המילה טוב - ט' ב' הוא מאותו השורש של 'הבטה', וא"כ נמצא שמקום הבטן שעיקרו במקום טבורו של אדם, אשר הוא בחינה נוספת של מציאות ההבטה המתגלת באדם בבחינת 'טוב'.

ואף שענין ההבטה בפשטותו נגלה בראייתו של האדם, מ"מ יש בו מציאות נוספת המתגלה במקום טבורו של אדם, משום שמקום הבטן הוא מקום התחלת כל שרשי ההולדה של האדם כפי שסידרו חז"ל, ועל אף שפועל מעשה ההולדה הוא מקום האות ברית, תחילתו במקום הטבור. ולכך בחינת הבטה הנגלית בטבור היא בחינת "איזהו חכם הרואה את הנולד" (אבות ב מ"ט) ששם מתחיל מקום ההולדה. והוא ענין 'טובה ראייתה', וכפי שנבאר כדלהלן.

ב' הבחינות בבטן.

הפעם הראשונה בה הוזכר בתורה ה'בטן' הוא ברבקה, שנאמר שם (בראשית כה כ"ג)

ליעקב תמורת נזיד עדשים, ובברכות ציוה יצחק שיעשו לו מטעמים כאשר אהב בעבור תברכך נפשי. ובעומק יש לציין בהא דאמחז"ל דמנין היה לו ליעקב שני גדיי עזים, מכתובתה של אימו שכתב לה יצחק, ונתנה רבקה ליעקב לצורך אכילתו של יצחק ובפשטות, כאשר מצוה אביו להביא מטעמים אין הדרך לזון הבעל מכתובתה של אשתו. וצ"ב טובא מה ענין ההאכלה דווקא מכתובת האם.

אלא שלפי המתבאר יש לפרש שכיון שבאו להכניע כוחו של עשיו שהוא כוח האכילה יותר מהצורך, בבחינת 'בטן רשעים תחסר' 'ארור הכרס ממנו יצא', והוא כוח אכילת האם כפי שביארנו, ומש"כ את אותו הכוח בו משתמש עשיו נוטלו יעקב ממנו ע"י שלוקח את מאכל האם, ומשתמש בו ליטול כוחו של עשיו ולקחת את הברכות, וזה מה שאמרה לו אימו "עלי קללתך בני" (בראשית כז י"ג). והוא שורש נקודת ההכנעה של עשיו כי משם כוחו מכוח הטבור היפך כוח 'טובה ראייתה' דיעקב, וכיון שנוטלים אותו הימנו שוב אינו יכול לבוא לקחת הברכות.

וביתר עומק, מה נתן יעקב לעשיו "לחם ונזיד עדשים" (שם לד כ"ה), והוא הלחם דקלקול של עץ הדעת, כפי שמבואר בדברי רבותינו שאכל חיטה, וזה שורש האכילה ראשונה דקלקול, והוא מה שנתן יעקב לעשיו, ומי שאכל ראשון מאותו העץ זו האישה, ורק לאחמ"כ "ותתן גם לאישה עמה ויאכל" (שם ג ו'). וא"כ מתבאר כי זו האכילה שנתן יעקב לעשיו אכילת האישה מפרי עץ הדעת שהוא שורש ענין האכילה מעבר לכדי הצורך.

מציאות עיבור ולידת רחל.

וענין זה מתגלה אף ביעקב, וכפי שנאמר פעם נוספת ה'בטן' בספר בראשית כאשר קנאה רחל בלאה אחותה, בראותה כי לאה ילדה והיא אין לה ולד, "ותאמר אל יעקב הבה

העולם ועד סופו" אין פירושו שרואה מכוח הנר הדלוק על ראשו, שהיאך מכוח הנר יביט בכל העולם, אלא שהפירוש הנכון הוא שרואה ממקום היותו למעלה בבחינת צופה, שצף למעלה ורואה הכל במדרגת גן המבוכה, שבעודו בתוך הגן אינו יכול להבחין בין שבילי הגן מה יעדה של כל דרך, וצריך להביט מלמעלה לראות את משעולי השבילים. אמנם, דרך מה הוא צופה? דרך בטן אימו, והיא לו כ'משקפיים' דרכן מביט מסוף העולם ועד סופו. והוא ענין טובה ראייתה שפירשנו לעיל בבחינת 'הרואה את הנולד'.

ונמצא א"כ שישנם ב' בחינות בבטן. האחת היא הראיה, אותה נטל יעקב. והשניה היא אכילה דרך טבור המחובר אל האם אליה מחובר עשיו, שכל אכילתו בחינת העיבור של האם.

מהות עשיו "בטן רשעים תחסר".

וביתר ביאור, הרי לכל אדם יש את גודל כריסו שלו והיא צורכת כגודלה, כך שאדם בעל כרס רחבה יותר יצרוך יותר אוכל, ובעובר הרי כריסו קטנה למאד ואינו יכול להכניס אלא מעט, אך מקום הימצאותו היא בתוך בטן גדולה מאד וממנה הוא ניזון וממאכל אימו הוא אוכל, וכך מבואר בגמ' בכמ"מ, שהעוברה אוכלת יותר לענין חיוב מזונות, ולענין צידה לדרך, ועוד. ונמצא א"כ, שאם אוכל ממעי עצמו הרי אכילתו אינה מרובה כולי האי, אמנם אם יאכל משורש המקור ממנו הוא ניזון, כלומר מאימו, אזי יוכל לאכול טפי. ונמצא כי היא מסמלת את האכילה יותר מהנצרך לשובע, וזה ענין "ובטן רשעים תחסר" (משלי יג כ"ה) שאין די לו במה שאוכל לצורכו אלא מחפש הוא לאכול אכילת יתר.

ומצינו ענין זה בבכורת עשיו ובברכות יעקב, שכבר ביארנו שהן מקבילות זו לזו ושתיהן נעשו ע"י האוכל, שהבכורה נמכרה

שהוא שורשו. ונמצא א"כ, שב' הבחינות בהן סוף סוף ילדה רחל, שניהם בשורש האכילה. האחת היא דודאים, על ידיהן שכרה לאה את יעקב שהוא שורש האכילה מצד תפיסת ה'בן פקועה' מבחינת אימו רבקה, והשנית היא השפחה, אף בה יש מציאות של האכלה, וכפי שקימ"ל שהאדון חייב לזון את עבדו.

וביתר ביאור, נאמר בתורה שלא חסך פוטיפר מיוסף מאומה "כי אם הלחם אשר הוא אוכל" (בראשית לט ו') ופירש"י שם שזו אישתו. ומבואר שחיבור האיש והאישה יש בו בחינה של 'לחם'. וא"כ נמצא שבנתינת רחל ליעקב את שפחתה בילה בכדי שיבא עליה, נתחדשה מציאות של פעולת אכילה ביעקב. וא"כ הרי שאף שמעיקרא לא היה לרחל ולד, בבחינת בטן דעשיו הוא 'בטן רשעים תחסר'. כיון שמתחילה היו אומרים קטנה לקטן שהוא יעקב, וגדולה לעשיו, וכיון שנשא יעקב את לאה מכאן ואילך הרי היתה רחל צריכה להינשא לעשיו, ומשום"כ לא ילדה בבחינת בטן רשעים תחסר. ולפיכך מצינו לאורך כל פעולת העיבור דרחל ענין האכילה. בראשונה, בנתינת בילה בבחינת לחם. וכן בהשכרת יעקב ללאה ע"י הדודאים. וכן במאמר יעקב לרחל "אשר מנע ממך פרי בטן" ממך מנע ולא ממני, כיון שלי יש בנים ע"י לאה משורש 'מלאה'. וכן בדיבת יוסף שהיו האחים אוכלים אבר מן החי ובאמת לא היה זה כי אם בן פקועה שהותר משום שכוח אכילתו טמון באם. וכן בדיבתו שהיו מבזין את בני השפחות, שהם בבחינת הלחם שהזכרנו לעיל.

לסיכום. ישנם ב' בחינות דבטן, א' בחינת עשיו של "בטן רשעים תחסר". ב' בחינת יעקב של הבטה דתיקון. ולא נטלה ראשונה בטן דיעקב ולכך ילדה, ולעומתה ירשה רחל את בחינת עשיו ולפיכך ביטנה הייתה חסרה, ומשכך, מצינו מהלך תיקון לבטן רשעים תחסר דרחל ששורשו עשיו.

לי בנים ואם אין מתה אנכי" (שם ל א') ומהכא דרשו חז"ל (נדרים סד ב) "כל אדם שאין לו בנים חשוב כמת". ואמר לה יעקב (בראשית ל ב') "ויהי אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן", ממך דייקא, מפני שיש לו בנים מאחותה לאה, והיא מלשון 'מלאה' בתוספת המ' בבחינת בן ארבעים לבינה (אבות ה כא). וממנה היה לו ליעקב מציאות של פרי בטן, אך רחל לכשעצמה היתה בבחינה שהקב"ה מנע ממנה פרי בטן.

והנראה לפי דברינו שלידת רחל לאחמ"כ הייתה בב' פנים, האחת דרך בילה, והשנית בקניית דודאי בן לאה. שע"י כך קנתה לאה משכבו של יעקב ובזה הייתה הארת לידה ברחל ע"י שקנתה את פרי מאכל הדודאים. ובדקות יש לעין שהרי בני לאה היו מבזים את בני השפחות, כפי שדרשו חז"ל "ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם מה אמר ר"מ אמר חשודים הן על אבר מן החי רבי יהודה אומר מזולזלין הן בבני השפחות ונוהגין בהן כעבדים" (ירושלמי פאה א ה"א) וכפי שפירשו רבותינו, שח"ו לומר שהשבטים חטאו באכילת אבר מן החי, אלא פירשו שאכלו 'בן פקועה'. כלומר שנשחטה אימו בעודו בבטנה ובכך הותר. ומ"מ נראה היה ליוסף כביכול אוכלים הם אבר מן החי.

וענינו ששחיטת האם מתקנת ומתירה את אכילתו כפי המבואר, והוא מכוח האכילה דאמא שהבן כלול בה והיא אינה לכשעצמה, אלא שיש בה ענין אכילה טפי בשביל צורך עוברה, ומשום כך הותר עוברה שענין האכילה הוא כוח הנמשך מהאם ואכילת הבן מאימו, ואף שבפשטות אליבא דהלכתא כוונת הדברים ש'עובר ירך אימו' וכל עוד נמצא בתוכה נחשב חלק ממנה, וכיון שהותרה הותר אף הוא, מ"מ שורש הענין שכוח האכילה דעובר הינו מציאות הנמשכת מהאם, לפיכך כיון שהותרה אכילת האם כלול בכך הותר אכילת הבן

חיבור דקלוקל בסוטה.

עוד מצינו ענין הבטן בתורה בברכות (דברים ז י"ג) "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך", והיפוכו בקללות רח"ל. וכן גבי סוטה קודם שתייתה מהמים המאירים (במדבר ה י"ט-כ"א) "והשביע אתה הכהן ואמר אל האשה אם לא שכב איש אתך ואם לא שטית טמאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאירים האלה. ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך. והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה ואמר הכהן לאשה יתן יהוה אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת יהוה את ירכך נפלת ואת בטנך צבה". וכן לאחר ששותה (שם פסוק כ"ז) "ובאו בה המים המאירים למרים וצבתה בטנה ונפלה ירכה והיתה האשה לאלה בקרב עמה".

וביאור הענין לפי דרכינו, שכיון שזינתה הרי אכלה לחם דקלוקל, ולכך משקים אותה ועי"ז מתגלה 'צבה ביטנה', ובתרגום שם על 'צבה' מתרגם "נפחין" שמתנפח ביטנה, ושורש הדבר הוא שבטן האישה הוא מקום המיוחד דווקא לבעלה וכיון שזינתה רח"ל נמצא שהכניסה לביטנה עוד אחר מלבד בעלה, ומשמעות הדבר שהרחיבה תפיסת הבטן שלה ללחם דקלוקל, וזה בחינת 'בטן רשעים תחסר'.

ומשו"כ משקים אותה מים המאירים, שכיון שקלוקלה היה בחינת הבטן דעשיו באים המים ומגלים שהייתה בבחינת הבטן רשעים. שכבר ביארנו ששורש האכילה דעשיו שאינו משתמש במדריגת ביטנו שלו לבד אלא שמגלה את בטן אימו שהיא הבטן נפוחה. ולפיכך אם זינתה, ביטנה צבה ומתנפחת, להורות שהייתה בבחינת הבטן הנפוחה דעשיו בשורש 'ובטן רשעים תחסר' שהוא גם קלוקל דנחש, שהראשונה שזינתה היתה חוה, וכפי שאחז"ל (שבת קמו א ובעו"מ) "שבשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא"

ומשום שקלוקלה הסוטה בזה נתנפחה ביטנה, שקלוקלה בבחינת העיבור דעשיו.

ובאמת שורש 'צבה' מורה על חיבור של ריבוי דברים, כגון "צבת בצבת עשויה" (אבות ה ו). והוא אף שורש 'צוותא', שאף שהוא נכתב ב-ב' וצוותא ב-ו' שורשם אחד. וכמו שאמרו (ב"ק כב ב') "צבתא דחרש קא גרים" ופירש"י 'פעולתו של חרש' שהוא פעולת צירוף וחיבור. כמו 'צבא' שהוא צירוף של מספר אנשים לצורך מלחמה.

וזה עומק נקודת הקלוקל דסוטה, היות וה'צוותא' הגמור ביותר והחיבור החזק הוא חיבור העובר במעי אימו, שנמצא בתוך ביטנה של אימו, ובהכרח נמצא איתה כל הזמן ונוכח בכל פעולותיה. וכיון שזינתה, הרי שעשתה חיבור בצורה מקולקלת, וביחס לעיבור דתיקון נעשה חיבור של חיסרון שמתגלה בה בטן דקלוקל בבחינת "בטן רשעים תחסר".

הפגם בעיבור דרבהק.

ובעיקר ענין העיבור דרבהק יש להתבונן שמבואר שהפגם החל כבר בעצם זמן העיבור, כפי שנאמר (בראשית כה כ"ב) "ויתרצו הבנים בקירבה". וכפי שמפרש רש"י שם מדברי חז"ל "רבותינו דרשוהו לשון ריצה. כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת, עוברת על פתח עבודת אלילים, עשו מפרכס לצאת". ולכא' כבר בפרכוסם לצאת מתגלה הפגם, שהרי כל מציאות העובר הוא חיבור גמור לאימו, ומשרועה לצאת הרי שאינו חפץ בכך.

עוד נבהיר, שהחיבור השלם הוא בהיות הולד נולד בקדושה, וזאת ע"י חיבור דקדושה של אביו ואימו ומשורש זה יהא מחובר ומצורף חיבור גמור לאימו, אמנם, אם קלקלה וזנתה ומזה הזנות נולד הולד הרי שיש מכוח זה פגם מהותי בחיבור הילוד לאימו. ומשום כך נקרא הולד 'ממזר', ולכא' נקרא ממזר מהיותו

שמצד אחד לא מצינו בו כיבוד אם שנוולד מהפגם ומצד כך אינו מחובר, ומן הצד השני הביאה רבקה מטעמים ליצחק משלה כיון שהיה מחובר, ויש ליישב.

אך אליבא דאמת הדברים אינם סותרים. שהן אמת שהיה עשוי מחובר לאימו רבקה, אך לא היה חיבור בעצם הצירוף דקדושה, אלא שכל חיבורו לאימו היה בחינת האכילה ד'בטן' רשעים תחסר' שהמעוברת אוכלת יותר מכדי צורכה, וכפי שנראה בפרשה לאח"כ (בראשית כה) "הלעטני נא מן האדום האדום הזה" שכל מציאות חיבורו אל אימו היה מצד האכילה מרובה של העיבור שאוכל ממאכל אימו.

"לחם אבירים אכל איש" בליעת ה'מן' באברים.

וביתר עומק, הוא שורש ענין ה'מן' כפי שדרשו חז"ל (יומא עה ב') "רבי יוחנן אמר, דבר שנבלע במאתים וארבעים ושמונה אברים" ובפשטות נראה כי היה המן כמין מזון רוחני ומשו"כ לא יצא פסולת מאכילתו, אך בעומק מתבאר (וכפי שנראה בפי' 'אברבנאל') שסדר כניסת האוכל לבני המעים, שמפרק הגוף את האוכל ומפריד בין חלק האוכל הטוב הנצרך לגוף, ואותו מבלע באברים, לבין חלק הפסולת אשר יורד למקום הפסולת, וענין המן הוא "לחם אבירים אכל איש" (תהלים עח כ"ה), כלומר, שהיה המן ללא חלק הפסולת ולכך כולו נבלע באברים, שירד עד למקום הבטן אך לא למטה הימנה למקום הפסולת, ולפי הנ"ל נתבאר רובד נוסף, והוא שהיה המן בבחינת הבטן ד'הבטה', ולא נמצא בו שייכות למקום הפסולת שבבטן ד'בטן' רשעים תחסר'.

ומשכך, נראה חילוק נוסף בין אכילתו של עשוי במעי אימו לאכילת יעקב, שמאכל עשוי היה ממקום הפסולת של אכילתה של רבקה, משא"כ מקור אכילת יעקב היה מחלק הנבלע באברים, שהוא החלק הטוב ממאכלה

עובר אפי' קודם לידתו, כיון שבעצם יצירתו ישנו פגם, ופירשו חז"ל 'ממזר' נוטריקון 'מום-זר'. ובלשון 'מום' מצינו ב' פירושים, או מום לשון חיסרון, כגון "אשר אין בה מום", או מלשון 'מאום', שאין בו כלום, ו'מום' ד'ממזר' הוא משורש ה'מאום' שהוא כביכול אינו קיים, והוא לפי דרכינו כיון שעובר הנולד לאימו מחיבור דקדושה הרי הוא מצורף לאימו ומחובר אליה משורש האחדות דקדושה של אביו ואימו, אמנם הממזר כיון שנוולד בקלקול הרי יש חיסרון בייחוסו לאם, כיון שבא מחיבור שאינו יכול להצטרף בצירוף אמיתי. ולפיכך אינו מתייחס לצירוף אימו, ומהיכן בא, ונמצא שאינו אלא 'מאום זר' בתוך מציאות אימו.

והוא ענין פירכוסו של עשוי לצאת, משום שבכל ביאה ישנה מציאות של פגם, כמבואר בדברי רבותינו שאין מברכים על אותה ההנאה כיון שהיא אינה לשם שמים בצורה מושלמת, והוא יוצר פגם כלשהו במעשה, ומשורש חלק הפגם של יצחק ורבקה נולד עשוי, ומשו"כ רצה לצאת מקרב אימו כיון שאינו מצא חיבור לאחדות אימו, כיון שנוולד מהפגם. ואף שיעקב גם פירכס לצאת, אי"ז אלא משום שדר שם בשכנותו של עשוי, כפי שפירשו בזה רבותינו ז"ל, אך עשוי עצמו פירכס לצאת כיון שלא היה מצורף בשלמות למדרגת אימו.

ונראה לפי"ז שפיר מה שמצינו בתורה שמודגש כיבוד האב של עשוי אך לא מצינו בו מעלת כיבוד אם, והוא לפי"ד משום שחיבור הולד לאב הינו חיבור רחוק, ואין נמצא בשעת עיבורו יחס לאביו, משא"כ אימו שהוא חיבור קרוב ש'עובר ירך אימו', ולפיכך אין בעשוי מדרגת כיבוד אם משום שאינו מחובר אל החיבור הקרוב של האחדות כיון שנוולד מצד הפגם, וכע"ז יש לבאר סוגייתנו לעיל שאמר יצחק לעשוי "עשה לי מטעמים" והביאה לו רבקה משלה, והוא משום שהיה עדין מחובר לאוכל האם, וא"כ נמצא סתירה בדברינו,

החיסרון המתגלה במאכל בשעת אכילתו.

ענין נוסף המבהיר את התדבקותו של עשיו בחסרון, שבשעה שאוכל האדם ממאכל הרי המאכל הולך וחסר, וכדוגמה בעלמא כוס קידוש כיון ששתו ממנו הרי הוא 'כוס פגום' ופסול כיון שנחסר, וכן כשפורס אדם כיכר לחם הרי נחסר הלחם, והרי אוכל הוא מזון בתפיסת חסר, ונמצא שע"י האכילה נכנס באדם תפיסת החסר שבאוכל.

ויש להעמיק עוד, שבאכילת חוה פרי מעץ הדעת כביכול כפרי שלנו, הרי שטבעה במאכל זה חיסרון שהפרי נחסר, אמנם פרי בטן במדרגת תיקון אינו כן, אלא שהוא מדרגת הוספה ללא חיסרון, והוא שורש ההבדל המהותי בין יעקב לעשיו, שעשיו ראה בהיותו בבטן אימו מציאות של חיסרון, ומשו"כ אף רצה להמית את אימו רבקה כפי שאמחז"ל, כיון שבטן בנקודת ראיתו הינה מציאות של 'בטן רשעים תחסר', ומשו"ה אף רב עם אחיו יעקב בנחלת ב' עולמות, כיון שראה הכל במציאות של חיסרון וממילא יש להתקוטט בשביל שלא יתחסר הוא, וכפי שמצינו שסוף סוף לקח עשיו לחלקו את העולם הזה ומאידך לקח יעקב את העוה"ב, והכל מעין אותו השורש, כיון שבעוה"ז באכילתו של האדם הרי מחסיר, משא"כ בעוה"ב שם אין חיסרון כלל, וכיון שנוטלים הנאה בעוה"ב הרי שנוטלים ההוספה שנוספה לו, אך הלא פשוט וברור שאין מחסירים את עצם הוויית הדבר.

תיקון הבטן דעשיו ע"י לידת יוסף.

ולזה נתכוון רש"י בפירושו עה"ת "כאשר ילדה רחל את יוסף - משנולד שטנו של עשו" (בראשית ל כ"ה), כיון שמציאותו של יוסף מתקנת את הפגם דעשיו שהוא, יוסף, פרי בטן דתיקון, כיון שהוא בחינה של תוספת, ומשו"כ נקרא שמו יוסף ע"ש "יוסף ה' לי בן אחר" (שם)

של רבקה. וא"כ נמצא שיעקב שהיה מחובר לאימו היה מאכלו מן חלק הנבלע באברי אימו, אך לעומתו עשיו שהיה מנותק מאימו משורש צוותא דקלקול שזכרנו, היה מאכלו מחלק הפסולת שהוא עתיד לצאת מאימו, ולפיכך פירכס לצאת כיון שלא היה מחובר לאימו ומאכלו היה מופרד ממנה ועתיד לצאת מגופה. ובאמת, אותו החלק העתיד לצאת מגופה מקורו באכילת היתר, שכיון שהגוף צריך לזה המאכל הראוי הרי הוא מבליעו ואינו פולטו, אך בהיכנס מאכל יתר שאינו נצרך לגוף בבחינת "בטן רשעים תחסר" אז יצא החוצה, ומשורש זה היה מאכלו של עשיו, שהיה בזו הבחינה כמבואר ברז"ל.

ונמצא שהתרוצצות עשיו היתה משום שאכל חלק הפסולת שבמאכל רבקה אימו, וכיון שזה החלק טבעו לצאת לפיכך פירכס עשיו לצאת, והוא החלק השייך לעבודה זרה הנקראת בלשון חז"ל 'עבודת גילולים' מלשון צואה הנקראת 'גללים', כדכתיב "כאשר יבער הגלל" (מלכים-א יד י'), וזה הכוח של הסט"א שהוא בבחינת הע"ז. וכפי דרשת חז"ל (ב"ב טז ב') "אמר רבי יוחנן, חמש עבירות עבר אותו רשע באותו היום, בא על נערה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר כו'" ומלבד הגילוי עריות דאף הוא אכילה דקלקול, עבד ע"ז ג"כ שהוא עבודת גילולים מלשון גללים, שהם כוח לסט"א משורש 'בטן רשעים תחסר', שקודם שעשה צרכיו היתה ביטנו מלאה, ומשעה שעשה צרכיו שוב ביטנו נתחסרה והתרוקנה, והוא בחינת ה'בטן רשעים תחסר' שמחובר לחלק הפסולת היוצא מן האדם, והוא כוח דקלקול המתגלה בעשיו, וכן בסוטה, בנה ממזר כיון שבא מצוותא דקלקול ומחובר לצד הפסולת והקלקול וכפי שביארנו, לעומת מדרגת יעקב בבטן נוטריקון ב' ט' - 'בן טוב'.

לז' ב') שבו מוכחשת מציאות החיסרון, ומאידך נגלית בו מציאות של הוספה של כוח ההולדה ויתבאר לפי"ז עומק הענין שזכרנו למעלה (בראשית ל א') "ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן" 'ממך מנע לא ממני', שביעקב נתגלתה תפיסה של הוספה מוחלטת, וממילא אין מצב של חסר בכך שאין בן, אלא שעדין אין הוספה, וכיון שנתעברה רבקה, כוח העיבור היה מכוח ההוספה דיעקב, וכפי שפירש"י על ענין סוטה (במדבר ה כ"א) "לצבות בטן ולנפיל ירך - בטנו וירכו של בועל, או אינו אלא של נבעלת, כשהוא אומר את ירכך נופלת ואת בטנך צבה, הרי של נבעלת אמור". ולמדנו שאף הנואף עצמו נופל באותה הקללה, וא"כ בלידת יוסף התגלה היפך ה'לצבות בטן' דנואף בקלקול, שהוא ההוספה דיעקב. וכפי המובא בחז"ל דקים ליה ליעקב שאם אף אחד מבניו אינו ימות בחיו אזי מובטח הוא להיות בן עולם הבא. והוא, משום שאילו מת אחד מבניו הרי זו היפך מדרגת ההוספה המתגלת בו, והוא מהות של חיסרון, כפי שבואר בשורש עשוי, שלדידו מהות הפרי בטן ג"כ מציאות של חיסרון.

מדרגת התוספת בלידת יצחק.

ומענין זה אמרו בגמ' (יבמות סב ב') "היו לו בנים בילדותו - יהיו לו בנים בזקנותו, שנאמר בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ירך כי אינך יודע אי זה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים". כלומר שאילו הוליד בנים בצעירותו, ובזקנותו לא הוליד, הרי מתגלה מציאות של חיסרון שנתחסר בזקנותו, אך בהיות שילד אף בזקנותו משתלמת תפיסת ההוספה שלו.

והוא עומק לידת יצחק לעת זקנותם של אברהם ושרה, שאברהם היה בן ק' בלידת יצחק, ושרה בן צ' שהוא גימ' 'קץ'. והביאור בזה, שבאברהם ושרה נתחדש מציאות של

פסוק כ"ד), שהוא משמעות ההוספה כנגד עשוי שכל מהותו חיסרון, כיון שנולד עשוי וגמור ומשכך הרי כל נטילת חלק ממנו תחשב לחיסרון מאותה השלמות, כיון שמציאותו האמיתית היותו עשוי וגמור, משא"כ יוסף שכל ענינו תוספת, וכיון שנחסר הרי אין משמעותו חיסרון אלא נטילת תוספת, והוא בחינה שניה בקריאת שמו 'יוסף' כפי שאומר הכתוב (שם פסוק כ"ג) "אסף ה' את חרפתי" שלשון חרפה אינה אלא לשון חיסרון ובלידתו של יוסף נתגלתה מציאות של עקירת מציאות החיסרון, כיון שכל מהותו הוספה וכפי שבואר.

כע"ז מצינו גבי מעל בהקדש שאין דינו כגזל הדיוט, דבגזל הדיוט מחויב הגנב לשלם הקרן (ופעמים אף כפל מדין קנס), ולעומת זאת בהקדש נתחדש דין הוספת חומש, כפי שנאמר (במדבר ה ז) "וחמישיתו יוסף עליו", וצ"ב מה ענין הוספת החומש, ויש לבאר, דאף שבפשיטות החמירה תורה בהקדש טפי מבחולין, מ"מ נתבאר כאן לעומק שבגזל הדיוט הואיל וחיסרו הרי מתחייב להשלים את אותו החיסרון, והוא ע"י ששיב את גניבתו, אך בהקדש אינו כן, שאין שייך מציאות של חיסרון בפלטרין של מלך, אלא שכל מהות ההקדש הינה הוספה, וכיון שנטל זה ומעל עומק הדבר שנטל ההוספה, וכיון שנטל ההוספה התחייב להחזיר תוספת ולכך חייב בהוספת חומש.

ולפי הנ"ל מתבאר טובא ענין הקללות, שנאמר במשנה תורה (כח נ"ג) "ואכלת פרי בטנך בשר בניך ובנתיך אשר נתן לך" שהוא משורש 'בטן רשעים תחסר' דעשוי, שהמדרגה התחתונה בזאת הבחינה היא שאף יאכל את התוספת של כוח הילודה, כיון שכל מציאותו חיסרון ואף את ההולדה רואה הוא כחיסרון, וכנגדה בברכות (דברים ז י"ג) "וברך פרי בטנך ופרי אדמתך" שהוא כוח ההוספה דיעקב, שעיקר תולדותיו הוא יוסף כפי שדייקו המפרשים "אלה תולדות יעקב, יוסף" (בראשית

שמתגלה ביובל, שנחלקו חכמים אם שנת החמישים עולה לכאן ולכאן, או שלאחר שנת החמישים מתחילים למנות את היובל הבא, ועכ"פ מכח שנת החמישים מתגלה הוספה, שפירוש נ' מלשון 'נוני דימא' (דגי היס) בבחינת "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין", שעליו נאמר "וידגו לרוב בקרב הארץ", שהוא הוספת פרי בטן מבחינת ה'נו"ן של "וידגו", שדגים פרים ורבים וכל מציאותם הוספה ולא התחדש בהם מציאות חיסרון. זוהי מדרגת ה'בטן דתיקון' - 'הבטה בשער הנו"ן' שכולו הוספה.

וכפי שמשלו ע"כ רבותינו ז"ל מה שמצינו בנר, שאפי' הבעירו על ידי נרות עד אין מספר לא נחסר ממנו כלום אלא כולו הוספה, וזה מדרגת העובר "נר דלוק על ראשו" בחינת בטן דתיקון, שהוא בבחינת אור אין סוף שמוסיף והולך ואינו מחסר כלום. זו היא א"כ שלימות מדרגת תיקון הבטן, שהיא מדרגה התחתונה באדם שליש תחתון, ונמצא ששליש התחתון באדם כולו מגלה אור אין סוף, כיון שכל מציאותו תוספת גמורה ללא חיסרון.

תוספת ללא חיסרון, וממילא אף בגיל שבדרך העולם אין מציאות של הולדה, באברהם ושרה היה שייך, ולא זו אף זו שפירש"י (בראשית כא ז') "היניקה בנים שרה. ומהו בנים לשון רבים, ביום המשתה הביאו השרות בניהן עמהן והניקה אותם, שהיו אומרות לא ילדה שרה, אלא אסופי הביאה מן השוק", ולכא' כיון שהניקה את בנה כלה החלב, כיצד היה לה להניק את כל בני השרות, אלא שעשה ה' נס ונתוסף לה חלב כך שיכלה להניק כל בני השרות, והוא מפני שכל מציאותה מציאות של תוספת ללא חיסרון. וזו משמעות לידתו של יצחק.

ונמצא שמהות הבטן שהיא השליש התחתון, ובפשטות מרמז על שיפלות ונמיכות קומה. אך בעומק יש לבאר, שבטן דקלקול - עליונה, וכיון שיורדת, מתגלה בה מציאות של חיסרון, משא"כ בטן דתיקון שהיא למטה, וא"כ הרי היא תמיד במציאות של תוספת וכפי שנתבאר

שלמות ההבטה בבטן דתיקון.

והנה כבר נתבאר מדרגת בטן דתיקון בבחינת ה'הבטה' משורש הב'-ט', אך עדיין יש לפרש ענין ה-ן' דב'-ט'-ן' דתיקון, והוא בחינת השער הנ' דקדושה, ובצירוף כל המילה נמצא 'הבטה בשער החמישים דקדושה'. וכפי

אוצר האותיות

תיקון הבטן - כח ההולדה

המים שבאים בקרבה מענישים אותה במקום בטנה: "וצבתה בטנה". ואומר רש"י (שם כ"ב), צבתה לשון נפיתה. כי עיקר גילוי המים מקומם בבטן. כמו שאומרת הגמרא בסוטה, המים מתחילים בבטן וממשיכים לירך ומשם פועל את פעולתו על כל הגוף. זהו גילוי המים בבטן כמוכּן מצד הקלקול.

מים בבטן בצד הקדושה -

הטיפה שבאות ברית קודש

לעומת כך, נאמר בצד הקדושה, 'דע מאין באת - מטיפה' (אבות פ"ג מ"א). הטיפה באה משליש התחתון שבאדם, במקום אות ברית קודש.

כמוכּן שהטיפה שורשו לעילא, במים עליונים שמתגלים בטיפה שבמוח. אבל גילויה במקום אות ברית קודש. גילוי הטיפה במקום הבטן הוא במדרגת מים של מקור חיים, מים של כח ההולדה

בטן - בן טוב

יש להבין מה שהבטן מגלה ביחס ליסוד המים המילה 'בטן' נקרא על שם 'בן טוב'.

פעם ראשונה שנאמר בטן נאמר אצל רבקה: "שני גויים בבטנך" (בראשית כה כג), אחד טוב ואחד רע, יעקב ועשיו. יש אבחנה שאחד טוב ואחד רע, ויש אבחנה שני גיים בביטנך ששניהם טובים ברכות (נז ב) זה רבי ואנטונינוס. אבל האבחנה הפשוטה הוא שהאחד טוב זה יעקב, שיוצא ממנו י"ב שבטים שזה צירוף של ירך ובטן ר"ת י"ב, לעומתו האחד רע הוא עשו הרשע שממנו יוצא הפסולת.

'בא נחש והטיל בה זוהמא' - כאשר הנחש בא על חוה, זה היה במקום הבטן, במקום הריון. זהוהמא שהטיל בה הפכה את הבן טוב לבן רע.

גילוי המים במקום בטן של האדם

צורת חלוקת אדם בכללות מתחלק לג' יסודות של רוח אש ומים, וברכותינו יש פנים רבות איך מתחלקים צורת אדם לג' יסודות, מן הקרקפתא והראש והגוף עד הרגליים.

חלוקה אחת בדברי רבותינו נקרא: ראש, גויה, בטן.

ראש - זה מקום שליש העליון, שם מתגלה יסוד האש. גויה - זה השליש האמצעי של הגוף, ושם מקום יסוד הרוח. בטן - זה שליש התחתון שבאדם מהכרס ולמטה, ושם מקום יסוד המים.

ובשלשה מקומות אלו יש גילוי של מים בצורת האדם. בראש יש מי העינים ומי האוזניים ובחוטם ובפה וכמו שדיברנו בפרקים הקודמים (פרקים לז-מ). ובפרטות יותר, אומר הראב"ד בספר יצירה שיש מים בתוך המוח. ובמקום הגוף יש מים במקום הריאה שזה הדיבור ויש שם מים שמצננים את חמימות הלב. וא"כ יש מים למעלה, מים למטה, ומים באמצע. אבל בכללות, האש מתגלה למעלה בראש, והרוח מתגלה באמצע, בגויה, והמים מתגלה למטה, בבטן.

הראש והגויה והבטן - זה לא כל צורת החלוקה, אלא זה אחת מצורות החלוקה שישנם

ברור שהשלשה גילויים של מים הם בבחינת מים עליונים, ומים תחתונים, והמים באמצע בבחינת רקיע המבדיל ביניהם. נעסוק בפרק הזה בעיקר גילוי המים בגוף האדם, שהוא בבטן

מים דקלקול בבטן - מי סוטה

איך המים מתגלה בבטן?

הדוגמא הברורה של מים בבטן מתגלה במים של הסוטה, כאשר משקה מים מאררים לסוטה, נאמר "וצבתה בטנה ונפלה ירכה" (במדבר ה כז),

מים מאררים בסוטה. ויש עוד פנים של קלקול במים, שהיא קלקלה את מקור דמיה, ולכן המים נהפכו לדם, וכאן היה תחילת הקלקול של מדרגת בטן, שהמים נהפכו לדם. כמובן שמכת דם, שהמים נהפכו לדם, היה התעוררות של הפעם הראשונה שהמים נעשו דם, בקללה שנאמרה לחוה שמימי בטנה הפכו להיות דם.

על הפסוק "שני גויים בבטןך, ושני לאומים ממעיך" (בראשית כה כג), התרגום מתרגם בטן 'מעיי לשון מעים'. כלומר, הבטן הוא בשורשו מים - אין שנפלו למדרגת מעים, מים-ע, מדרגת ע' אומות העולם. אין לנו מדרגת מים כפי שהם בשורשם, אלא מכח חטא חוה, נפלה מדרגת מים למדרגת דם, המים נעשים לבחינת ע', בחינת סוכות שיש שם ע' אומות - בזמן של ניסוך המים, ושם נידונים על המים, זה גילוי של מדרגת מים **אבל** במדרגת ע', בצד התיקון, הגמ' במסכת סנהדרין לז א דורשת "בטןך ערמת חיטין" מה ערמת חיטין הכל נהנים ממנה אף סנהדרין הכל נהנים מהם, מה השייכות מבטן ערמת חיטין לסנהדרין, שכל בטן נפל למדרגת מים ע' מעים, וזה בצד התיקון בחינת סנהדרין שהם ע'.

בצד הקלקול, מים בבטן נופלים להיות או מים מאררים, או להיות מים רעים שזה מדרגת ע' אומות, או שהם יכולים ליפול למדרגת דם וכמו שהתגלה בחוה.

שורש קלקול מדרגת בטן של אשה

חז"ל אומרים (שבת לא ב) שהאשה בשעת לידה מסוכנת למות על עסקי חלה, על עסקי נדה, ועל הדלקת נר. מה שהיא מתה על עסקי נדה, ומה שהיא מתה על הדלקת נר שנאמ' "נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" (משלי כ כז), על עסקי נשמה - זה מצד "חופש כל חדרי בטן". מתוך הדלקת נר יכול לחפש בתוך כל החדרים, ומצד כך נתברר מקור דמיה הרעים. אבל כאשר היא מתה בגלל הדלקת הנר, אז זה בבחינת 'כבתה נרו של עולם', ואז ה' נשמת אדם" נסתלק ממנה, ואין כאן אפשרות של "חופש כל חדרי בטן" כי

השורש הברור לבן טוב וכן רע - זה היה הבל וקין. הבל נקרא מעיקרא בן טוב וקין נקרא 'קינא דמסאבותא', שורש לבן רע.

קלקול בטן של מדרגת אשה

כאשר הנחש בא והטיל זוהמא בחוה במקום בטנה, מתגלה בה מעין דמעין מה שנאמר בסוטה "וצבתה בטנה", ומצד כך מתגלה בבטנה שורש לבן רע.

א"כ בטן ענינו בן טוב וכאשר בן טוב מתחלף עם בן רע, ט' מתחלפת בר', ובטן הופכת להיות רנ"ב. באיש יש רמ"ח אברים ובאשה יש רנ"ב אברים (בכללות). זה תולדת החטא, שמתחלף האות ט' של בטן עם ר', ונעשה בט"נ לרנ"ב, לרנ"ב איברים.

שורש ההולדה הוא ברחם, אותיות רמ"ח, כלומר רמ"ח איברים. אבל כאשר נעשה קלקול מכח החטא, והנחש בא על חוה והטיל בה זוהמא, זה עקר מדרגת רמ"ח והפך אותה למדרגת רנ"ב שהתוספו שני צירים ושתי דלתות. זה תולדה של נפילת הבטן. על זה נאמר בעומק "וצבתה בטנה", שהבטן מתנפחת, כלומר הבטן מתגדלת, ונעשה מרמ"ח רנ"ב.

בצד התיקון, בשורש יצירת אדם נאמר "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב ז), ובצד הקלקול נאמר "צבתה בטנה" (במדבר ה' כז), זה נפיחה דקלקול, היפוך מדרגת ויפח.

המשנה בשבת ל"א ע"ב אומרת: מפני מה אשה מתה בשעת לידתה? על שאינם זהירות בנדה, בחלה, ובהדלקת נר. והגמרא הקשה: נדה משום מאי? כי התקלקלה במקום בטנה, לכן התקלקלה במקום בבטנה.

איך התקלקלה מקום בטנה? כי בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא. מכאן ואילך, מתגלה שבמקום מים זה הופך להיות דם. זה נפילה נוספת במים.

יש מים דקדושה בסוד כח ההולדה, בסוד טיפה שנמצאת ברחם, ויש מים דקלקול בסוד

ההולדה, אז כמו שפסולת המים יוצא כי זה דבר בטל, כך כאשר פסולת המים שולט על מקום ההולדה, זה הופך את המים במקום הולדה להיות דבר בטל.

זה הגדרה ברורה למה אצל כל אדם על דרך כלל, זולת יחידי סגולה קדושי עליון, שיש להם מציאות של פגם.

אבל בלשון אחרת, אצל כל אדם בדרך כלל אין מטתם שלימה מחמת שכל המים בבטן הופך להיות מדרגת דם, בבחינת דם נדה שנתקללה חוה, מצד כך בכל הולדה, יש איזושהי ניצוצי דם, שהולכים לבטלה. ולכן מתגלה פגם בכל הולדה.

ורק אצל יעקב, שלידתו בא אחר לידת עשו, אז כבר הוברר כל חלקי פסולת הדם של רבקה שלקחו עשו, ולא נשאר שום פסולת הדם ליעקב, לכן יעקב נשאר כולו בקדושה ולא היה לו שום פסולת. לכן בעומק נאמר על יעקב שהיה מטתו שלימה.

זה שורש שבעים יוצאי ירך יעקב. בדרך כלל מדרגת ירך היא בטן דקלקול שנופלת, כמו שנאמר אצל סוטה: ונפלה ירכה. אבל אצל יעקב שנולד ממדרגת בטן דקדושה, לכן ה'שבעים' שיוצאים ממנו לא היה מצד מעים - מים דקלקול שנפלו למדרגת ע', אלא יעקב נשאר במדרגת בטן דקדושה: בן טוב. מצד כך, אפילו יוצאי ירך ממנו, מתגלה בהם שבעים, ע', אבל באופן של מדרגת בן טוב, ולא מצד הקלקול מימי הבטן, של מים שנפלו מטה למדרגת ע'. אלו הם שני שורשי הגילוי שמתגלה מכח בטן, מלשון בן טוב לעומת בן רע. ביעקב התגלה בטן דקדושה, בן טוב, ועשיו הרשע הוא הגילוי של ה'בן רע', שבא מהקלקול בטן של מדרגת אשה.

הבדל בין מדמה דקדושה למדמה דקלקול

וכח הבן רע של עשיו בא מכח האדמימיות שבמים, שורש כח המדמה שנמצא במים. **רבותינו** אומרים שהיסוד מים הוא שורש כח

אין נר, ולכן נהפך המים לדם. כל זמן שמתגלה הגילוי הפנימי של "נר ה' נשמת האדם, חופש כל חדרי בטן", אז האדם יש לו נשמה שבמוח, רוח שבלב, ונפש בכבד, וכמו שמסביר המהרש"א בשבת (לב א) שהנפש והרוח מקושרים לנשמה, והנשמה חופש אפילו חדרי הבטן ששם נמצא הנפש. אבל כאשר נסתלק ממנה "נר ה' נשמת אדם", וכבתה נרו של עולם - אז הארת הנפש שנמצאת בבטן נופלת לארעא. וזוהי בחינת בטן שנפלה לארץ כמו בסוטה, ומצד כך אין כאן "חופש כל חדרי בטן".

רק כאשר יש בירור חלקי דמים דקלקול, וגילוי מדרגת מים דקדושה, זה נקרא "חופש כל חדרי בטן", ואם לא נעשה הבירור על דמיה דקלקול, לא נתגלה מדרגת מים דקדושה, לא נתגלה "חופש כל חדרי בטן".

פעם ראשונה שנאמר בטן בתורה - זה אצל יעקב ועשו בתוך רבקה. אומרים חז"ל שכאשר עשו יצא קודם יעקב, זה היה בבחינת 'קליפה קודמת לפר', ועשו לקח עמו כל שיירי הדם שיש בשעת לידה שהיה אצל רבקה. ולכן בעומק עשו יצא כולו אדמוני, כי הוא לקח את הפסולת שהיה אצל רבקה אמנו, שהיה אצל משפחת נחור, ואותם חלקים של פסולת בדמה, לקח עשו לחלקו.

ואז כאשר יעקב יצא, הוא יצא כולו במדרגת מים, ולכן בעומק נאמר אצל יעקב שהיה מיטתו שלימה.

שורש הפגם בכל הולדה

מדוע בעומק רק אצל יעקב מתגלה מיטתו שלימה? ומדוע אצל שאר בני אדם לא נאמר בהם מטתם שלימה?

באופן כללי מאד יש לזה שתי סיבות.

הגמרא אומרת שיש שני נקבים באדם, אחד ההולדה ואחד לפסולת המים. וכיון שיש שני נקבים, פסולת המים שולט במדת מה על מקום ההולדה, ולכן יוצא פסולת גם ממקום ההולדה. זה נקרא שתן, שפסולת המים חל על מקום

בטן דקללה שורשו בבטן של מדרגת האשה, שבה נעשה הקלקול, ופרי בטן דברכה שורשו בבטן של מדרגת איש.

יש מדרגה נוספת, בברית מילה מברכים אשר קדש ידיד מבטן, רש"י (שבת קלז, ב) אמר שזה קאי על יצחק אבינו שכבר קודם לידתו חל דין של הקמת הברית. הבעל הטורים אומר (בראשית יז כא): 'אקים' זה ר"ת אשר קידש ידיד מבטן.

יש גילוי של "קידש ידיד מבטן", ויש מדרגה להיפך של "זרו רשעים מרחם תעו מבטן" (תהלים נח ד) שהקלקול כבר התחיל בבטן. זה התגלה בברור אצל יעקב ועשו: ויתרוצצו הבנים בקרבה ותלך לדרוש את ה', ועשו היה רצה לצאת כאשר עברה ליד בית עבודה זרה. עשו הרשע כבר טעה מבטן, וזה בחינת 'זרו רשעים מרחם תעו מבטן'.

מה השורש לקלקול של עשו שכבר טעה מבטן? יצחק היה כולו קדושה במדת מה, אבל היה פסולת ברבקה, וזה היה שורש לידתו של עשו. אלו הם שתי מדרגות בפרי בטן - במדרגת אשה, קלקול הבטן, ובמדרגת איש, בטן דקדושה.

אצל האשה, הפרי בטן מתגלה באופן שבשעה שהיא מעוברת היא מסוכנת, כמו שמבואר בגמ' ב"ק מט א מתי אשה שוה יותר קודם שתלד או אחרי שתלד מחמת שיש סכנה בשעה שהיא מעוברת, וכמו שהזכרנו את המשנה בשבת (לא ב) שיש סכנה בלידה. אצל האיש אין סכנה מצד העיבור, רק כוחו כלה כמו שאומר הרמב"ם. אצל האשה, כל פרי בטן חל ממקום של קללה ולכן היא מסוכנת מכח הלידה שבה מתגלה פרי בטנה. ולכן בכל פרי בטן של אשה, מתגלה איזושהי קללה.

לעומת כך, בפרי בטן שבא ממדרגת איש, נתגלה 'קידש ידיד מבטן'. בני ישראל נקראים "עמוסי בטן", שהם נישאים ע"י הבטן של אמם כביכול ע"י הקב"ה שהוא אם כנסת ישראל, וזה פרי בטן של ברכה. הגילוי של פרי בטן בהריון הוא ברכה, ולעומתו הגילוי של פרי בטן בלידה הוא קללה.

המדמה, למה המדמה שורשו במים? כי המים יש בהם מים עליונים ומים תחתונים, ותמיד התחתון רוצה לדמות עצמו לעליון, וזה כל ענינם של המים תחתונים, שהם רוצים לדמות עצמם למים העליונים. לכן כל כח המדמה של האדם נמצא ביסוד המים שבנפש.

כל מדמה דקדושה הוא המים שנבלעים באברים, ואילו מדמה דקלקול הוא מים שנפלטים במקום השתן. מדמה שורשו באדום שהוא אדמה לאדם, היפוך מדרגת אדם שהוא אדמה לעליון. החלק הזה של מדמה דקלקול גם לקחו עשו.

בטן במדרגת איש - שורש פרי בטן של ברכה ומדרגת אשה קללה

ישנם שלשה מדרגות בבטן מדרגת התחתונה של בטן הוא מדרגת בטן של אשה, שבה נעשה הקלקול. ולמעלה מכך יש מדרגת בטן של איש. ולמעלה מכך יש מדרגת "בטנם אצרך בבטן ידעתך" (ירמיהו א ה).

הגמרא בברכות (נא ב) אומרת על הפסוק 'וברך פרי בטנך': 'אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש'. ובאותו משקל אומרים חז"ל (נדה ע, ב) מי שרוצה שיהיה לו בן זכר ישהה בבטנו שאז האשה מזרעת תחילה ויולדת זכר. זה מתגלה מכח בטנו של האיש. ואומרת הגמרא בסנהדרין (ע ב) לגבי שלמה המלך שאמרה לו בת שבע, כל נשי אביך בשעה שהם מתעברות אינם רואות פני המלך אבל אני על אף שנתעברתי ראיתי פני המלך לזרזו.

מבואר כאן שיש שני מדרגות של פרי בטן - לאשה ולאיש.

וכע"ז אומרת הגמרא בסוטה (כו ב) לחד מ"ד שכאשר נופלת ירכה, גם נופלת ירכו שלו וצבה בטנו שלו.

יש שתי פנים בפרי הבטן - לברכה או לקללה, כמו שנאמר בברכות דברים (ז יג) "וברך פרי בטנך", וכן דברים כח ד "ברוך פרי בטנך" ובקללות (שם כח יח) "ארור פרי בטנך". הפרי

אותיות מטר וגם קרוב לאותיות פטר. המטר הוא דבר שבא למעלה, המטר נקרא "למטר השמים". כל הולדה בא מרחם. ומה קודם לרחם? "בטרם אצרך בבטן ידעתיך". זוהי מדרגת טרם, שהיא קדמה למדרגת רחם וגדולה ממנה.

מי שהמים שלו לא נפלו למטה במדרגת עיבור שלו, אלא המים שלו נשארו במדרגת טיפה שבמות - על זה נאמר "בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (ירמיהו א ה).

כל מי שחל בו גילוי של מים לא בבחינת מים התחתונים שנפלו למדרגת בטן, כרס, מעיים - אלא מדרגת המים שהתגלה אצלו הוא כפי שמתגלה בצורתם העליונה, במקום המטר - שם נאמר "טרם אצרך בבטן", לפני שזה הגיע לרחם, זה כבר התגלה למעלה במדרגת מטר.

בעומק, זוהי שורש לידתם של ישראל. כשנאמר בנזיר שמשון "נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן", זה נזיר עולם. כל נזר על ראשו שהוא נזיר מן הבטן, כלומר שורש הטיפה שלו התגלה לא ממדרגת בטן, כי הוא כבר נזיר מבטן. הוא התנזר מהבטן עצמה. מי שהוא כבר נזיר במעי אמו הוא למעלה ממדרגת בטן. מי שאינו נזיר עולם, שאינו נזיר ממעי אמו, הוא נפל למדרגה התחתונה של בטן, הוא נמצא בתערובת טוב ורע, והוא יכול רק לקבל סתם נזירות שלושים יום. אבל מי שהוא נזיר עולם הוא כבר התנזר מהבטן עצמה, ושורש לידתו מגיע ממקום עליון שנקרא טרם, מטר. על אותו משקל שנאמר "בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (ירמיהו א ה), מאותו שורש נאמר "נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן"

שלשה מדרגות בבטן -

אשה, איש, וטרם

בתמצית יש שלשה מדרגות.

בטן במדרגת אשה הוא שורש צער הריון וסכנה בלידה והוא אותו שורש של זור רשעים מרחם תעו מבטן (תהלים נח ד).

למעלה מכך, יש בטן במדרגת איש הוא שורש פרי בטן של ברכה, שאין פרי בטנה של

פעם ראשונה שנאמר בטן בתורה היה אצל יעקב ועשו: "שני גויים בבטןך". הראשון להריון היה יעקב. הוא בן של יצחק. מצד כך הוא פרי בטן של ברכה.

אבל הראשון ללידה, שזה נקרא "פטר רחם", היה עשו. עשו נולד ראשון והוא פטר רחם של אמו. הבכור לאביו היה יעקב, והבכור לאמו זה עשו. מצד כך כשנאמר "שני גויים בבטןך", מתגלה מציאות של ארור בהריון, באמרה אם כן "למה זה אנכי" - למה לי צער הריון הרי שהתגלה להדיא שהיה ארור בהריון. מי גרם לאותו ארור? עשו, הבן רע, הבכור לאמו. זה הגילוי של ארור שמתגלה בכל הריון, כי זה פרי בטנה של אשה. **ולכן** לחד מ"ד המים המאירים הורגים גם את האיש ע"י נפילת ירכו ובטנו - מחמת שהאיש נפל למדרגת בטן של האשה.

נמצא שיש שתי מדרגות של בטן - איש ואשה. בטן של מדרגת איש הוא מחמת שורש מקום ההולדה בטיפה של מים, לעומת בטן של מדרגת אשה שיש בה תערובות של סוגים.

כסדר בריאתו של עולם, מצד האיש יש רק טיפה אחת, וגם עליה נאמר בדקות 'דע מאין באת מטיפה סרוחה', אבל עדיין זה טיפה אחת לעצמה ריבוי הדם, ריבוי הסיגים, שזה חלקו של עשו, זה מכח חלקה של האם, זה נקרא בטן של אביו ואמו. מצד בטן אביו, זה המים כפי שהם קיימים בשורשם, במדרגת בטן. וסוף כל סוף כיון שזה מדרגת בטן, לכן נאמר בה טיפה סרוחה. הגמרא אומרת כיון שאדם הראשון סרח, המים של הטיפה הפכו להיות טיפה סרוחה.

אבל מצד מדרגת חוה ומדרגת אשה זוהי בודאי מדרגת ירידה, למדרגת ארור, צער ההריון, מסוכנת, ריבוי הדמים, זה חלקו של עשו.

מדרגת טרם שלמעלה מרחם -

הנולד ממקום המים העליונים

יש מדרגה עליונה למעלה מכך שנקרא "בטרם אצרך בבטן ידעתיך" (ירמיהו א ה). טרם

אשה מתברכת אלא מפרי בטנו של איש (ברכות נא ב). ולמעלה מכך, יש מדרגת "בטרם אצרך בבטן ידעתך" (ירמיהו א ה), שזה מעין מדרגת נזיר עולם שהוא כבר בקדושת מים עליונים, שמנוזר מעצם הבטן עצמו.

נפילת מדרגת טרם למדרגת פטר

כמו שהוזכר, יש מדרגת טרם בבחינת מטר, וגם יש טרם בבחינת פטר: "פטר רחם".

ברור שכל מדרגת פטר רחם נפלה, זה סוד כל קדושת בכורות במכת בכורות, שהקב"ה היכה כל בכורי במצרים והחיה את בכורי ישראל, ומצד כך יש דין שכל פטר רחם הוא קדוש, וא"כ ברור שמדרגת פטר רחם נפלה למטה.

כל פטר רחם פוטר את הרחם. בהבנה פשוטה, הפטר רחם פוטר את הרחם במובן שהדבר נסתלק. אבל בעומק יותר, כל זמן שהעובר נמצא ברחם הוא ירך אמו, הוא חלק מהבטן ולא מציאות לעצמו. אבל כאשר הוציא את ראשו ורגליו, זה כמו אבר נוסף, והפך הדבר מרחם של רמ"ח ונעשה רמ"ט, מכח ההתגלות הנוספת. הגילוי של אותו פטר הוא מחמת הנפילה של העובר ללמטה.

על כל עובר, שהוא ירך אמו, נאמר "עמוסי בטן". כאשר העובר נולד ונפטר מרחם אמו, יש מי שהוא בכור וגם פטר רחם ויש מי שהוא פטר רחם אבל אינו בכור, אבל כל מי שנולד מוגדר כפטר רחם אמו.

מדרגת פטר הוא גילוי נפילת העובר למטה, שהעובר יורד למטה. יש מדרגת טרם למעלה, ויש מדרגת פטר למטה - שהעובר מתקלקל ויורד ממדרגתו העליונה של טרם, ובנפילתו הוא נעשה פטר למטה, כי העובר מפסיק מלהיות חלק מאמו.

ההבדל בין מדרגת רחם למדרגת פטר רחם - ההבדל בין ישראל לעשו ורשעים

בני ישראל נקראים תמיד "עמוסי בטן" (ישעיהו מו ג) - כי הם לעולם לא נפטרים לגמרי מן הרחם.

זה כל סוד אברהם, גימטריא רמ"ח - הבני ישראל לעולם לא נופלים ממדרגת רמ"ח אלא הם תמיד נשארים במדרגת רחם. לעומת כך, אצל הרשעים נאמר "תעו מבטן", ומצד כך, למטה זה 'פטר' שנפטר מרחם אמו, ואז הוא הפסיק מלהיות חלק של בטן אמו.

מדרגת ישראל שנקראים "עמוסי בטן" כי הם תמיד נשארים כלולים במעי אמן.

"שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו" - איך הם יהיו נפרדים בעומק? כי עשו נקרא פטר רחם והוא נפטר מן הרחם, אבל יעקב תמיד ישאר חלק מן הרחם: "עמוסי בטן".

כאשר מדרגת ההולדה בא מבטן של מדרגת אשה, כאשר העובר יוצא מאמו הוא הופך להיות פטר רחם שנפטר לגמרי מאמו והוא כבר אינו חלק מאמו. זה בחינת פטר רחם שהוא עשו, זה בחינת תעו רשעים מבטן.

לעומת כך, מדרגת פטר רחם שמתגלה בכנסת ישראל, סוד קדושת בכור - זה מגלה שגם כאשר יוצאים מהאם, הם נשארים חלק מהאם. כנסת ישראל נקראים "עמוסי בטן" כי אינם נפטרים לגמרי מהאם, אלא בבחינת "כגמול עלי אמו", ויתר על כן נשארים כירך אמו, נשארים במדרגת "עמוסי בטן".

בתמצית, יש שלשה מדרגות בבטן, מלמטה ללמעלה: בטן מדרגת אשה, בטן מדרגת איש, ומדרגת טרם שלמעלה מבטן.

הולדה דקדושה בא ממדרגת טבור

עד השתא ביארנו המהלך של בטן מלשון בן טוב ויש בן רע.

ויש מהלך נוסף במדרגת בטן.

על אף שנראה שמקום ההולדה מגיע ממקום של אות ברית קודש, אומר הגר"א שמקום הלידה מתחיל ממקום טבורו של אדם. מצד כך, בטן מלשון 'בן טבור'.

על הולדה נאמר "וברך פרי בטןך" (דברים ז ג). מאיפה מגיע "ברך פרי בטןך", בן טוב? אם מקור

עסקי ראשית. אילו חוה היתה רק אוכלת לעצמה זה היה פגם בבטן, אבל כיון שנתנה לאדם הראשון שאכל א"כ הפגם באיש שמקום ההולדה שלו נקרא טבור ולכן הפגם על עסקי ראשית, וכל מדרגת הבן נפלה למטה ולכן נסתלקה הנשמה והנר ה' נשמת אדם לא בירר את הדמים. וא"כ אם הבן נולד ממם של טבור זה בן טוב. כל בן שאינו בא מטבור נעשה שורש לרע.

שלשה מדרגות הולדה - ממם עליונים, מרקיע, וממם תחתונים

יש מים עליונים ומים תחתונים, ורקיע באמצע. הטבור הוא רקיע המבדיל בתוך האדם. טיפה שבמנוח הוא מים עליונים שבאדם וזה כבר מדרגה יותר עליונה.

ויש לידה שלא מגיע ממם תחתונים שבאדם (שזה בא ממם של הבטן, שבא מאות ברית קודש לעצמו, וזה יכול להוליד בן רע) אלא מרקיע המבדיל שלמעלה ממם תחתונים, שהוא מקום הטבור שבאדם, וזה גורם הולדת בן טוב.

שכל לידת בן טוב צריך שיתחיל לפחות מטבור - כלומר ממקום הרקיע שנמצא באדם.

ומצד כך כל הולדה שבא ממם שבא מאות ברית קודש ולא מטבור, בעומק זה בא ממם תחתונים, שנקראים נקבות, וזה הולדה ממדרגת בטן של אשה שנתקלקלה. - וזה תמיד מוליד בן רע, ולא בן טוב. כי ההולדה בא מקלוקל שנעשה באשה.

אם הלידה לא מגיע לפחות מהטבור, מהרקיע שבאדם, אז הלידה בא ממם תחתונים, שהם בוכים. ולכן כל תינוק שנולד על דרך כלל הוא בוכה. עומק הדבר שהתינוק בוכה בשעת לידתו, כי הוא נולד ממם התחתונים שהם תמיד בוכים. הוא הגיע מטיפה של מים תחתונים שהם בוכים.

ההולדה מתחיל רק ממקום האות ברית קודש כשלעצמו, זה לא יכול להיות בן טוב. אבל אם מקור ההולדה מגיע ממקום שקדם לכך שנקרא מדרגת טבור, מצד כך יש מדרגת בטן שעל זה נאמר "וברך פרי בטןך".

נסביר את הסוגיה הגמרא אומרת במגילה (ו א), טבריה מלשון טובה ראייתה או מלשון בטבור של הארץ. על אותו משקל יש שתי מדרגות בטבור, כי ברור שטבריה וטבור מקבילים אהדדי. מה מתגלה בטבורו של אדם? או לידה ממקום של טובה ראייתה או לידה ממקום של נקודת אמצע.

דוגמא ברורה לכך היה נזיר שמשון. כל הנפילה של שמשון היה כי הלך אחרי עיניו. שם אצל שמשון נתגלה "בטנם אצרך בבטן". השורש לכך בטיפה שבמנוח, כמו שביארנו לעיל. אבל בפרטות יותר, "בטנם אצרך, בבטן ידעתך" נתגלה לפני היצירה במקום אות ברית קודש, אלא ממקום של טבורו של אדם. ורמז לכך - בטן, בן טבור. מצד כך בשמשון שעליו נאמרא "בטנם אצרך בבטן ידעתך" (ירמיה א ה), שם נתגלה שהמקור לידתו מגיע ממקום של טובה ראייתה, ולכן בעומק שמשון הלך אחרי עיניו, ומכח כך מתגלה אצלו נפילה, כי משם מגיע כל נזירותו.

הגמ' בשבת שהזכרנו נשים מתות בשעת לידתן על חלה, שנקראת ראשית עריסותכם ולכן היא אבדה את נשמתה וירדה למדרגת דם. הסברנו השתא שמדרגת בטן מתחילה מנקודת אמצע שהוא בעצם נקודת הראשית. טבור הוא נקודת אמצע, כל אמצע אינו רק אמצע אלא גם ראשית. ביחס שמאמצעיתו של עולם נברא העולם א"כ האמצע הוא ראשית. חטא אדם הראשון נוגע בנקודת הראשית כיון שהוא אדם הראשון. מצד כך חטאה של חוה על עסקי ראשית, בא נחש והטיל בה זוהמא ונתקלקל בטנה, והשתלשל למטה לבטן מעים - מים ע' - ע' אומות, שורש לדור הפלגה א"כ זה פגם בעסקי ראשית, בנקודת הטבור שזה

* אף שנאמר בפרטות על ירמיה זה לשון מורחבת כהגדרת מהות גם על שמשון שנאמר בו "נזיר אלוקים יהיה הנער מן הבטן" (שופטים י"ג ה').

הולדה דקלקול לעומת מדרגות הולדה דקדושה

בתמצית, יש שלשה מדרגות של לידה. המדרגה התחתונה הוא לידה המגיע ממדרגת בטן דקלקול שהוא מדרגת נקבה. זה הולדה שבא מדרגת מים תחתונים בוכים.

למעלה מכך יש לידה המגיע מפרי בטן, שהוא מדרגת זכר. זה הולדה שבא מדרגת רקיע המבדלת. שמגיע משורש הפרי בטן, שהוא מקום הטבור, משם מגיע בן טוב, בן טבור, טובה ראייתה.

והמדרגה העליונה ביותר הוא הולדה שמגיע מטיפה שבמוח, שהוא לידה דכולו קדושה, זה מדרגה לידה שלימה שמגיע ממים עליונים לעילא במוח שמתגלים למטה בבטן. מהולדה כזו, מגיע בן שהוא כולו קדוש מרחם.

כח ההולדה של יעקב אבינו - מדרגת טבור

כידוע אומרים חז"ל יעקב אבינו לא ראה טיפת קרי מימיו. עומק הדבר, כי יעקב לא נולד ממדרגת בטן, אלא נולד ממדרגת טבור.

לכן הראשון שנולד ממנו נקרא ראובן מלשון ראייה, ששורשו בטבור מלשון טובה ראייתה. ראובן נקרא כוחי וראשית אוני. אם ראובן היה נולד ממדרגת רחם, בטן תחתון, אז ראובן לא יכול להיות ראשית אוני. אם ראובן נקרא ראשית אוני, בהכרח שהוא נולד ממדרגת טבור, לכן הוא נקרא ראובן מלשון ראייה, טובה ראייתה, טבור.

אצל אברהם ושרה ואצל יצחק ורבקה, מתגלה שהם היו עקרות. אצל יעקב ורחל, רחל היתה עקרה ויעקב לא היה עקר. יעקב אמר לרחל: "אשר מנע ממך פרי בטן" (בראשית ל ב וברש"י) - 'מנך מנע, ולא ממני'. מדוע רק ברחל לא היה פרי בטן, אבל מצד יעקב אין מניעה של פרי בטן?

בעומק, בכל פרי בטן, אם ההולדה נעשית

במדרגת נקבה, אז ההולדה באה מבטן עצמו, אבל כאשר ההולדה באה במדרגת זכר, אז ההולדה באה ממדרגת טבור.

אברהם ויצחק היו עקרים כי הם היו צריכים לעלות למדרגת טבור. אצלם לא מתגלה "כוחי וראשית אוני". אצל אברהם התגלה לידת ישמעאל, ואצל יצחק התגלה לידת עשו. ברור שישמעאל ועשו לא מגיעים ממדרגת טבור, אלא ממדרגת בטן. רק ביעקב מתגלה "כוחי וראשית אוני".

ולכן בעומק יעקב לא נעשה עקר, כי לא היה מניעה של פרי בטן מצידו. רק אצל רחל, שכח ההולדה שלה היה במדרגת פרי בטן, מדרגת הולדה דקלקול של בטן, לכן עליה חל "מנע ממך פרי בטן". אצל יעקב עצמו, שהיה במדרגת טבור, לא חל מניעה של פרי בטן, כי כח ההולדה שלו לא שייך למדרגת הקלקול של בטן, אלא למדרגת טבור.

ולכן בעומק יעקב אמר לרחל מנע ממך פרי בטן - ולא מנע ממני פרי בטן. רק מצד המדרגה שלה היה המניעה, כי היא היתה במדרגת בטן, ולכן מנע ממנה פרי בטן. אבל אצל יעקב, שלא היה במדרגת בטן, לא מנע ממנו פרי בטן. כי אצל יעקב עצמו, ההולדה מתחילה ממדרגת טבור ולא ממדרגת בטן.

יוסף ובנימין - מדרגת בטן וירך שנחלק מכת קלקול מדרגת בטן של רחל

אצל יוסף במעשה דאשת פוטיפר, יצא ממנו עשרה טיפין, וזה סוגיא ארוכה. אצל יוסף, לא התגלה אצלו השלימות של כח ההולדה. ונסביר. אצל סוטה נאמר "ונפלה ירכה וצבתה בטנה". הגמרא אומרת (סוטה ט ב) שבסדר של הקללה קודם הירך יפול ואח"כ צבתה בטנה אבל בסדר של השקאת המים המאוררים, בתחילה הבטן צבתה ואחרי כן הירך נופלת.

אצל יעקב מתגלה שהירך והבטן מתחיל מהטבור. זה השורש ל"ב שבטים, י' של ירך וב' של בטן. יעקב היה במדרגה השלמה של טבור,

ולכן יצא ממנו י"ב שבטים.

חז"ל אומרים: 'ראוי היה יוסף שיצא ממנו י"ב שבטים, כדרך שיצא מאביו' וכו'. בכללות זה מתחלק בין יוסף ובנימין: ליוסף היה ב' בנים ולבנימין היה י'. כל עשרה בנים של בנימין נקראו על שם צרתו של יוסף, בבחינת הקלקול של בן אוני בסוד רחל, הקלקול של מיתה וסכנת מות, הסכנה לאשה בשעת לידתה שהתגלה אצל רחל בלידת בנימין ולכן בנימין נקרא בן אוני.

למה יוסף נטל ב', ובנימין נטל י'? כי התגלה כאן ההבדל בין ירך לבטן. כאשר אין חיבור גמור בין ירך לבטן, אז נתגלה אצל יוסף רק ב' של בטן, ואצל בנימין נתגלה רק י' של ירך. יוסף היה זוכה לי"ב שבטים רק אם הבטן והירך היו מצורפים אהדדי.

הולדה מבטן נקרא מדרגת אשה, והולדה מטבור נקרא מדרגת זכר. כאן מדברי הגמרא בסוטה נתחדד, שבתוך הבטן עצמה יש ב' מדרגות. המדרגה התחתונה של הבטן נקרא ירך, מדרגת האשה, כי החלק הזה של הגוף נהנה תחילה מהעבירה ולכן הירך נתקלל תחילה, וכמו שהגמרא אומרת (שם). ולמעלה מכך, יש את חלק העליון יותר של הבטן שנקרא מדרגת בטן.

לידתו של יוסף היה במדרגת בטן, ולכן לא היה לו כל י"ב בנים שצריכים לצאת ממנו, אלא היה לו רק ב' בנים. ומכאן העשרה טיפין שיצא

ממנו, מדרגת י' נפל אצלו. בנימין נולד בסכנה של עובר במעי אמו, משם הוא נולד, הוא בן אוני, ממדרגת נפילה. זה מדרגת ירך, שנופלת. תמיד כל עובר הוא ירך אמו, ולאחר מכן צריך להיות "כגמול עלי אמו" (תהלים קלא ב), הוא צריך להשאר עם אמו. אבל אצל לידת בנימין, לא התגלה אצלו "כגמול עלי אמו", כי בלידתו מיד מתה אמו. זה נפילת ירך במדה מסוימת אצל רחל. וזה שורש גלות הבנים שמתגלה אצל רחל לאחר מכן.

מכאן כך, נעשה כאן הפרדה של י"ב בנים לי' וב'. ולכן כל עשרה בנים של בנימין נקראו על שם יוסף, כי זה בעצם שורש ההפרדה בין י' לב' שכבר התגלה אצל רחל עצמה, שאצלה הירך והבטן לא מחוברים אהדדי. מצד מדרגת לידה של יעקב, מקור הלידה היה במדרגת טבור, אבל מצד רחל שאצלה נאמר "מנע ממך פרי בטן", היה מדרגה מסוימת של פירוד בין מדרגת בטן לירך, ומצד כך מתחלק בטן וירך של רחל לשנים: ב' של בטן ליוסף וי' של ירך לבנימין. מצד כך יש ב' בנים ליוסף, וי' בנים לבנימין. מצד כך כאשר השבטים ירדו למצרים, הביאו 'בוטנים'. אולי רמוז כאן הצירוף בין מדרגת בטן למדרגת ירך, שהוא נקודת האחדות בין י"ב שבטים

דע את מידותיך 061 מים בטן טבור
מספר שיעור בקול הלשון 1130931

אוצר האותיות

ספר יצירה פ"ג מ"ד – בטן

בטן נברא ממים

משנה ד', שלש אמות אמ"ש, בנפש אש ומים ורוח, ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה נברא מרוח, מכריע בינתים. נתבאר לעיל עניין 'ראש נברא מאש', עכשיו יבואר בס"ד ענין 'בטן נברא ממים', מה ענינו של בטן.

בטן בלשון התורה וחז"ל מתייחס בעיקר לכלי ההולדה

בטן הגדרת הדבר הוא מקום כוח התחתון, שליש תחתון בקומת אדם, ומבארים המפרשים כי זהו מקום ההולדה שבאדם, מהטבור ולמטה מקום הכבד הוא כללות שאר האיברים שנמצאים שם, זה הגדרת בטן. ובלשון חז"ל הגדרת בטן אינו אלא מן הטבור ולמטה, (מקום כלי הכבד וכלי ההולדה והדומה להם). אבל על שם מה, ומאיזה לשון ושורש הבטן נקראת בטן.

נתבאר כאן כי הבטן נברא מן המים, והנה בסדר בריאתו של אדם מתגלה בבטן מציאות של מים, בכוח ההולדה של הדוכרא, שהטיפה יורדת מן המוח ומתגלה בשליש תחתון, זה מקום שמתגלה מים, הנקבה מקבלת את אותה טיפה ממקום ההולדה דדוכרא.

ולכן האדם נקרא בלשון הפסוקים פרי בטן, אשר קידש ידיד מבטן, נזיר אלוהים יהיה מן הבטן. כלומר הגדרת בטן הוא מקום ההולדה פרי בטן, אשר מנע ממך פרי בטן וכו' וכו', הרי שבטן בלשון הפסוק מורה על מקום ההולדה, משום ששם מתגלה הטיפה, דע מאין באת מטיפה, כלומר זה מקום גילוי המים, וזהו ביאור דברי המשנה 'בטן נברא ממים', זה מקום ההולדה שהוא מקום המים.

בטן מלשון בטנים,

ומשורש נב"ט והבטה

בתורה עצמה כתוב עוד פעם הלשון של בטן, במה שיעקב אבינו אמר לשבטים קחו מעט צרי ולוט בטנים ושקדים, זה בטן בוטנים ושקדים, אבל ההיפוך של אותיות של בטן משמש בלשון תורה באותיות נבט, נבט זה דבר שהתחיל לגדול התחיל לצמוח נביטה, היינו תחילת נקודת הצמיחה וההתגלות שבדבר נקראת נביטה, הגם שאין לשון דקרא ממש, אבל זה לשונות בחז"ל.

מלבד ירבעם בן נבט, שבו הוזכר להדיא היפוך אותיות זה, ששמו היה שבע בן ביכרי, אבל מדוע הוא נקרא ירבעם בן נבט דורשת הגמ' (סנהדרין ק"א.) ירבעם שעשה מריבה וכו' יעוי"ש, בן נבט ניבט ולא ידע מה ניבט, כלומר ניבא ולא ידע מה ניבא ראה ולא ידע מה ראה.

ירבעם בן נבט שלא יבא מה ניבט,

משורש ניב שפתים, והבטה

מצד כך הלשון של נבט הוא מלשון נבואה מלשון ראייה, הנביא נקרא חוזה על שם ראייה, זה סוגיא של ראייה ניבט ולא ראה מה ניבט, כלומר הבטן נקרא בטן יש בו אותיות ב' ט', זה אותו שורש של המילה הבטה. ב' וט' זה השורש של המילה הבטה. בעומק בטן נקרא בטן מלשון הבטה, עד איפה היא מביטה? זה בבחינת מקום ההולדה זה אימא היולדת, בבחינת חמישים שערי בינה זהו בטן בבחינת הבטה נ', נ' שערי בינה.

הבטה זה מה שאדם מתבונן בדבר הוא מביט בדבר, זה לא חכמה אלא זה בינה, על אף שהגר"א כאן כשהוא מסדר את המשנה בבחינת מים כנגד חכמה, אש כנגד בינה, ורוח כנגד כתר, אבל זה מצד היסודות. אבל מקום הבטן כשלעצמו והתגלותו זה לשון הפסוק שנאמר מבטן מי יצאו אלה, מבטן מי יצא הקרח הנורא, זה לשון של

האור שברא הקב"ה ביום ראשון שאדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו. מונח כאן שתי הגדרות שורשיות. לפי"ז יבואר כי יש גילוי של ראש ויש גילוי של בטן, והראש שורשו באש כמו שהוזכר כאן בדברי המשנה ראש נברא מאש, אבל הבטן שורשו במים כמבואר שם כי 'בטן נברא ממים', ובו מושרש הראייה במדרגה של מים. ואילו הראייה במדרגה של עיניים שנמצאת בראש זה ממקום של ראייה באופן של הארה של אש, אבל יש עוד ראייה שנמצאת במדרגה של בטן, הראייה שנמצאת במדרגה של בטן היא מדרגה של ראייה שהכל שקוף.

קלקול הבטן ונפילתו מבחינת מים עכורים טיפה סרוחה

ובמים שאינם שקופים נעשה מציאות של הסתר, ונקראים מים עכורים, ומהמים העכורים נהיה קרירות, ומכח כך נעשה לשלג אמר הוי ארץ, שזה עכירות המים, ומכח כך נתגלה בבטן בנפילה שיש כח של קילקול, ואז הראייה נהיה גרוע מאש. כי אש נכון שהיא נמצאת במקום החושך אבל היא מאירה, אבל בטן כשתמצא במקום העכירות, צלולה היתה החבית ועכורה, מכאן ואילך כבר לא רואים כלום. מה התיקון בעומק של הבטן, וכאשר כן נעשה הסתר בבטן, אין תיקון מכוח המים, המים כבר הפך להיות מציאות של עכור, שם נאמר נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן.

תיקון הבטן מכח חופש כל חדרי בטן ע"י הנר ה' נשמת אדם

מדוע נצרך חופש כל חדרי בטן?, כי הבטן נפלה למדרגה שהיא לא שקופה, עד כמה שהבטן היתה במדרגה שהכל גלוי אין הכי נמי. אך כאשר מתגלה שהטיפה איננה זכה המים אינם צלולים, מתגלה מהלך שזה הופך להיות מים עכורים. זה העומק שנאמר דע מאין באת מטיפה סרוחה, כלומר הטיפה סרוחה וממילא חסר בגלוי של המים. זה שורש מקום של הפרי בטן שהוא לא במדרגה של הארה.

בינה, כמבואר בזהר ועוד. ובתיבת בטן יש גם אותיות של ב' נ', שזה שורש של בינה, בנין-בן, מקום ההולדה.

בטן משורש פרי בטן וכן ונטיה

פרי בטן זה מאותו הבחנה של מנע ממך פרי בטן, שהם הבנים, זהו בטן שיש בו אותיות ב"ן. וגם מלשון נבט מלשון ניבט. ואותיות של ט' ונ', זה נקודת הנטיה, נקודת ההטיה. כל דבר שנותן טעם הוא נוטה לכאן ונוטה לכאן. זה בכללות הצירופים שמונח במילה ב' ט' נ'.

הרי שבתיבת בט"ן, מונח צירוף של הבטה, ושל בניין בינה בן- בנין, ושל נטיה. והבטה זה הטבה היינו הך, משום שכל הבטה לטובה. הבטה והטבה השורש של זה ב' וט', ב' ונ' זה בנין וניב, וט' ונ' זה שורש הנטיה. זה בכללות השורשים.

פרי בטן, זה מקום ההולדה. שם מקום המים שמתגלים באופן של טיפה. אלא שצ"ב מהו שורש ההבטה שמתגלה בבטן, שלא דרך העיניים, ויש להקדים בביאור הגדרת החילוק שבין שני היסודות השורשיים אש ומים, (ואילו הרוח מכריע בין שניהם, אבל שני הקצוות זה אש ומים).

הבטה מהראש בבחינת אש מתוך החושך, ואילו הבטה מהבטן מבחינת מים שקופים

לכאורה ההבנה הפשוטה היא, שיסוד האש הוא היסוד שמאיר, שהרי מים אינם מאירים. אבל בהבנה עמוקה יותר, המים בטבעם הם שקופים, וזהו שורש יותר עליון של הארה מההארה של האש. משום האש באה להאיר היכן שנעשה נקודה של הסתרה, היכן שיש גילוי לא צריך את האור של האש, יתר על כן הרי האש היסודית היא חשוכה היא איננה מאירה. ואילו המים בטבעם הם שקופים, וממילא אין צורך של הארה.

זה בעומק שתי סוגי גילוי ראייה, ראייה אחת מכח תפיסת אש בחינת לילה שצריך אש, והוא רואה מכוח האש שמאירה בלילה, אבל יש ראייה עליונה ממדרגת מים, במדרגת מים הכל שקוף הכל נקי ממילא רואים אין שום הסתר, זה בעומק

הריון ולא אריון לשון אור,

משום קלקול המים

העכורים מזוהמת הבטת הנחש

לפיכך כל הריון נקרא הריון, הריון-הארה זה מאותו שורש שא' וה' מתחלפים אהדדי, זה היה צריך להיות מלשון הארה, אלא שמחמת שההארה הפכה להיות ארורה, לכן היא הפכה להיות הריון. אבל כל הריון ביסודו מים אילו זכים לא היה מגיע מטיפה סרוחה, אלא שעתה הוא מגיע ממדרגה של טיפה לולא בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, שמכוחה הטיפה הופכת להיות סרוחה, ולפיכך מכאן ואילך כל הטיפות שבבחינת והאדם ידע את חוה אשתו, מתגלים שהטיפות הן טיפות סרוחות, ולכן נקרא הריון, זה מה שנתקללה חוה, הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים, שהוא משך תשעת ירחי הלידה, לעומת קודם החטא שנאמר כמו שיהיה לעת"ל, עתידה אשה שתלד בכל יום, אבל קין והבל נולדו בו ביום. ולפי הנתבאר הרי ששורש הדבר ששניהם נולדים בו ביום, הוא משום שמה שנכנס למקום שקוף הוא מיד זה מה שיוצא, ולפיכך הבנין והיינו הבן שנעשה ממקום הבטן, הוא מההבחנה הזו שהיא הבטה נקייה.

ושורש קלקול זה נבע גם מהבטה דקלקול, אחר שראה הנחש את אדם וחווה משמשים זה עם זה ונתקנא בהם ורצה להרוג את אדם הראשון ולשאת את חוה, וזהו הבטה שאינה של קדושה, לפיכך מכאן ואילך מתגלה בבטן בא נחש על חוה טיפה סרוחה, זה הבטה של קלקול, לא נאמר שם עוצם עיניו מראות ברע אלא דייקא עץ הדעת טוב ורע מסתכלים ברע, אם מסתכלים ברע זה הבטה שאינה נקייה, שהופכת את הבטן להיות מים עכורים, מטיפה סרוחה, וזה מקום ההבטה שמתגלה בבטן. לפיכך אותיות ט' נ' שהוזכר זה הנטייה של הטעות שמונח בבטן. הרי שהבטן מצד השורש שלה זה מים צלולים, שהם שקופים ויכול לצפות בו מסוף העולם ועד סופו, ומצד כך זה דע מאין באת מטפה שהיא לא סרוחה, בשורשה. אבל כאשר נופל מדרגת הטיפה מדרגת המים נעשים עכורים סרוחה, מכאן ואילך זה ההגדרה של בטן זה מקום הנטייה שבבטן.

זה בעומק ירבעם בן נבט, כדרשת חז"ל הנ"ל, 'ניבט ולא ראה מה ניבט', לא במקרה בעלמא, אלא כיון שזה הפך להיות מים עכורים, ממילא לא רואים ברור. זה ההגדרה של ירבעם בן נבט. שעניינו הוא מכח הראיה שאיננה ראייה שלמה, שהיא חלה במים עכורים שבהם לא רואים ברור, זה הופך להיות לא שקוף.

אלא שאם יש אש, הרי שזה מתקן את הראיה הלא מתוקנת, וע"ז נאמר נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן, אבל נבט היה נעלם ממנו הנר ה' נשמת אדם, ולכן היה גילוי מסוים אבל לא גילוי שלם, ולפיכך הראיה איננה ראייה שלמה.

בט-ן הבטה שלימה של שער הנ', וזהו

שורש קידש ידיד מבטן,

ונזיר מן הבטן

וא"כ ההגדרה של בטן בזמן שהיא בטן שלימה זה הבטה עד סוף שער הנון. נ' שערי בינה נבראו בעולם, הבטה גמורה, וירא משה מהביט אל האלקים, אבל אם ההבטה יכולה להיות שלימה זה בטן דתיקון.

אשר קידש ידיד מבטן, נזיר אלוקים יהיה מן הבטן מה הגדרתו?, הוא נולד ממים צלולים ולא ממים עכורים. נזיר נאמר בו יין ושכר אל תשת, וקידש ידיד מבטן או נזיר אלקים יהיה מן הבטן, כלומר קדושתו מתחילה משעת יצירתו בטיפה שאינה סרוחה אלא טיפה של קדושה. ולפיכך כל הבטותיו הם הבטות של קדושה, והוא נולד ממקום של הבטה של קדושה, זה נקרא מים דתיקון, זה מדרגה של בטן שלימה. מדרגה של בטן שלימה היא כוח ההבטה שנמצא מכח המים הצלולים.

זיווג אדם וחווה מבחינת ראייה,

נפל לאסור לקדש עד שיראה,

והאור נהפך לעור ומעור

מצד כך החיבור של אדם וחווה שלא היה מכוח נחש מעיקרא אלא חיבור דמעיקרא הגמור, חיבור דמעיקרא הגמור זה נעשה מבחינת אין האיש מקדש את האשה עד שיראנה, ועכשיו בקלקול זה נאמר שמא תתגנה עליו ואז יהיה

מכאן ואילך, הוא לא באופן של יום באופן של הארה אלא באופן של גיהנם של דומה דם, וזה מכח נפילת מדריגת הראייה וכן"ל.

ונפלה בטנה מפגם ההבטה צריך להזיר עצמו מהיין להבטה דקדושה

א"כ תמצית הדברים בטן של קדושה בשורשו שבזה עוסק הספר יצירה זה כוח ההבטה השלימה שחל מכח המים שהם צלולים. לעומת כך מים כאשר הם נפלו ממדרגתם שזה בטן דקלוקל זה מה שנאמר בסוטה לצבות בטן ולנפול ירך, נופלת בטנה, מדוע נופלת בטנה? משום שהוא מקום הפגם, זה עצם התפיסה, הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, רואה הוא את הראייה של ההבטה שלה שהביאה לבטן דקלוקל יזיר עצמו מן היין.

היסוד הוא ברור, בטן דקדושה זה ההבטה של קדושה, ולא הבטה שאיננה של קדושה שהופך להיות מציאות של עכור, עכור האדם רואה דבר כעור, עכור- עכור זה אותם אותיות, זה בטן של לנפול זה בטן של סוטה שנופל.

אלו הם ביאור דברי המשנה, כי הראש נוצר מאש, והבטן ממים, משום שמאש רואים מכוח הארה, ממים רואים מכוח שקוף. ובעומק הארת המים במידת מה גדולה מהארת האש, הארת האש צריך כוח חיצוני שמאיר, הארת המים זה מציאות של שקוף, זה מה שמבואר בדברי רבותינו שמים זה בבחינת אור מים רקיע, ראשי תיבות אמ"ר, המים שורשם באור, אבל זה לא אור שניכר מכח החשכה ואחר מכן הארה אש, אלא אור מעיקרא הוא בחינת מים שקופים

מים עכורים, אבל מצד שורש הדבר הוא רואה את הדבר והוא מביט בה ומכח כך ההולדה. אך בקלקול ישנה הבחנה של העין רואה לב חומד כלי המעשה גומרים, עיקר כלי המעשה זה כוח ההארה שנפלה למטה. מצד כך מקום ההולדה נקרא ערווה, היפך אורה, ליהודים היתה אורה, א' וע' מתחלפים והוא הופך להיות ערווה, זה נקרא "ברית המעור", מעור בע' היפך ברית האור בא', כל אלו הם חלקי הגילוי שבדבר שכוח הראייה שנמצא במדרגת העיניים נפל למדרגה תחתונה. ומכאן ואילך הראייה הזו שמתגלה למעלה בבחינה של עיניים שהיא מכוח האש כאשר היא תחול למטה באופן שנקראת בטן זה הופך להיות מקום של החשכה.

זיווג הראשון היה דווקא ביום, ואילו אחר הנפילה רק בלילה

לפיכך נאמר לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון (נדה ט"ז). ויש להתבונן למה יום לא ניתן להריון והרי הזיווג הראשון בין אדם הראשון לחוה, היה ביום, כמבואר בסנהדרין (ל"ז:) שהם נולדו ביום שיש דמעה בראשית, ובשעה עשירית עלו שנים למטה וירדו ארבע וא"כ היה הריון ביום, ובפשוטו שאסור ביום שמא יראה ותתגנה עליו, זה הכוח של הראיה של הנפילה שמא תתגנה עליו מכוח ראייה. ובעומק יותר כי באמת החיבור הראשון לא היה טיפה סרוחה, טיפה שאינה סרוחה היא בבחינה של מים בבחינה של שקוף, זה יכול להיות ביום, זה ויהיו שניהם ערומים ולא יתבששו. אבל כאשר בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא אז זה הופך להיות טיפה סרוחה של נחש מכאן ואילך לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון. למה לילה ניתן להריון ויום לא ניתן להריון? כי המים כבר אינם צלולים, מה מתגלה מים שאינם צלולים? הם הופכים להיות מכת דם, ממים זה הופך לדם, זה מקום העכירות.

הדוגמה ברורה אדם ששותה מים מה קורה עם המים שלו? הם הופכים להיות דם בקרבן, מלאך שממונה על ההריון לילה שמו, כוח ההריון

ספר יצירה 178 בטן פרק ג' משנה ה'
מספר שיעור בקול הלשון 1129540

סוגיות במחשבה

בטן

וז"ש (מדרש משלי, יג, כה) בטן רשעים תחסר זהו עשו, שאמר ליעקב אבינו הלעטני נא מן האדום האדום הזה. ולהנ"ל שורש מדרגת עשו שהוא בבחינת בטן רשעים תחסר, היינו שאצלו אף כאשר היה בבטן אמו חל חסרון והיה בו רע, שהוא שורש החסר, כנודע.

וזש"כ (הושע, יב, ד) בבטן עקב את אחיו. וכתב רמ"מ משקלוב (תמונת האותיות, דף רעד) וז"ל, ויעקב בבטן, עקב את אחיו, כי נעים כי תשמרם בבטן, עכ"ל. וביאורו כנ"ל, שיעקב דבק במדרגת עמוסי בטן, ועשו דבק במדרגת בטן רשעים תחסר, וכאשר היו בבטן נלחמו על עצם מדרגת הבטן. ועיין לשם (הקדו"ש, שער הפונה קדים, פ"ה, בסופו) שיעקב דבק בתורה במדרגת עמוסי בטן, ולעומתו עשו ניזון ע"י טבורו ממעי אמו, וכל הזמן היה במדרגת בטן רשעים תחסר.

אולם עשו דבק במוות, כמ"ש (בראשית, כה, לב) אנכי הולך למות, ואז נאמר בו בטן רשעים תחסר כנ"ל, הלעיטני נא. אולם יעקב במיתתו דבק במדרגת עמוסי בטן, כמ"ש החת"ס (שו"ת, יו"ד, תשובה שלו) וז"ל, ע"פ דרך הזוהר (ח"א, רנא, ע"א) שחלילה לא פתחו בטן יעקב ולא הוציא בני מעיו (כאשר חנטהו), אלא דרך טבורו הכניסו האפרסמון, דדרך פיו של מת א"א, דמשמת נסתם הפה ונפתח הטבור כמו שהיה במעי אמו, ושם הכניסו הרופאים האפרסמון, עכ"ל, ודו"ק היטב היטב.

כתיב (בראשית, כה, כג) ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך - יעקב ועשו. ויעקב איש תם יושב אהלים, הקול קול יעקב. ועליו כתיב (משלי, כב, יז) הט אונך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי, כי נעים כי תשמרם בבטנך יכנו יחדו על שפתיך.

וזש"כ (בראשית, ל, ב) ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרטי בטן. וכפשוטו שליעקב כבר נולדו בנים מלאה. אולם בעומק, יעקב במדרגת כי נעים כי תשמרם בבטן, פרי בטן של דברי תורה. וזש"כ (ישעיה, מו, ג) שמעו אלי בית יעקב וכל שארית בית ישראל העמוסים מני בטן. ודייקא עמוסים, עמוסים בתורה מכוחו של יעקב. ולפ"ז מיושב הדקדוק שכתב הבית יצחק (בראשית, ל, א) וז"ל, צריכין להבין, מדוע אמר יעקב אשר מנע ממך פרי בטן, היה לו לומר אשר מנע ממך בנים כאשר אמרה היא, הבה לי בנים, מדוע פרט ואמר פרי בטן, עכ"ל. ולהנ"ל ניחא.

עומק נוסף במעלת ישראל הנקראים פרי בטן, כתב בבן יהוידע (ברכות, י, ע"א) וז"ל, ולכן כתיב בהו (בישראל) שמעו אלי בית יעקב וכ לשארית בית ישראל העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם, כי בבטן אמם הם קדושים, ורק לאחר לידה (לפתח חטאת רובץ, כמ"ש בסנהדרין) יבא להם היצה"ר, עכ"ל. ולכך נקראים עמוסי בטן, כי הויתם במדרגת הבטן שאין בו יצה"ר. ואולם עשו אף במעי אמו דבק בו עצם הרע, ולכך היה מתרוצץ לצאת לבית ע"ז, ולעבדם.

מדור
רל"א
שערים

צירוף

ב - ט / ב - נ / ט - נ

ב-ז

לגלות טוב שנחקק בו מבוראו, כח הפועל בנפעל, להיטיב לבריותיו, נחקק טוב זה בכל נברא.

ובחינת הטבה זו נגלת היא במים, מים כמ"ש חז"ל, שטבעם שעוזבים מקום גבוה ויורדים למקום נמוך, כי בהם מתגלה תכונת ההטבה לתחתון, מדתו של אברהם יוקח נא מעט מים, כנודע. ומקום גילוי בחינת מים באדם אמרו (ספר יצירה פ"ג) בשליש תחתון שבו, בטן, טב-ן.

וכאשר חטא ונפל מטוב לרע, נעשה ממים צלולים מי רגלים, וטיפה סרוחה. ולשם כפרה נצרך אבנט במקום זה, אבנט, טב-אן. וכאשר ח"ו האדם נופל מן הקדושה לטומאה עליו לעלות ולהטהר, עליו לטבול במים. טבל, טב-ל. כלומר מהות טהרתו להתחבר לטוב השורשי המתגלה במים. או לחילופין אם חטא, אזי יסורים מכפרים בחינת שבט המכה. שבט, טב-ש. והוא בבחינת תוכחה מגולה ואהבה מוסתרת, אהבה, הטבה. שע"י השבט נגלה פנימיות אהבה, הטבה. ופעמים ח"ו לא סגי ביסורים אלא מיתה ממש, ואזי מיתתו בפנימיות הוא ע"י טבח, טב-ח. כטבח המכין מאכל שמקריב את נשמתו לשורשו (כמ"ש מיכאל השר הגדול עומד ומקריב את נשמותיהן של ישראל). כי קודם הכנת מאכל ע"י החטא נעשה טבל, טב-ל. ונצרך להרים תרומות ומעשרות ושורשם עין טובה אחד מארבעים, לברר את הטוב הגנוז בטבל

וכאשר האדם זוכה לדבוק בטוב זה הוא חי במדרגת בטחון, בטח, טב-ח. ואינו ירא מנבט, טב-ן, שבא לעקור הטוב. ואינו ירא מקטב מרירי, קטב, טב-ק. שבא לעקור הטוב, אלא כולו דבוק בטובו של עולם, בטוב השלם.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביטוב, אבנט, אחיטוב, בטן, טבע, טוב, הבט, בטח, טבעת, בטנים, בלט, בלטשאר, שבט, טבח, עבוט, טבל, טבילה, ביטוי, קטב, טבור, טוביה, נבט, שרביט, בטל, בט (הבטה), בטא (ביטוי).

כתיב ביום ראשון למעשה בראשית, וירא אלקים את האור כי טוב. טוב, טב-ו. והוא הוא ההתגלות של שורש טעם הבריאה, להיטיב לבריותיו. והוא נקודת טעם מרכז הבריאה. וזה נתגלה ב"וירא את האור", בראיה נתגלה טוב זה. ובחינת ראייה זו בפרטות נקראת הבטה, הבט, שורשו - בט. שהבטה בשורשה מביטה רק בטוב. וזש"כ 'לא הביט און ביעקב'. כי עצמות ההבטה רואה רק טוב ולא און. והוא כאשר כח ההבטה נמצא בשורשו, וע"ז נתפלל דוד ע"ה, גל עיני והביטה נפלאות מתורתך, אין טוב אלא תורה, להביט בטוב התורה. ודייקא משה שמדרגתו טוב עין, עליו נאמר, ותמונת ה' יביט. שבכחו לראות מתוך טוב עינו, את טוב ה'. ולכך אחד משמותיו של משה טוביה. ואזי בטחנו שלם בקב"ה שיהא אך ורק טוב. בטח, בט - ח.

וכאן הושרש דבר ה' בכל אחד ממעשה בראשית שנאמר בו "כי טוב", כלומר, עצמות דיבורו של מקום, מאמריו, הם טוב. וע"ש כן נקרא הדיבור ביטוי, לבטא בשפתים, מלשון בט-טב. כי מהות פנימיות הדיבור מגלה את מהות הטוב. היפך דברו של נחש שמוציא שם רע, ומדבר לשון הרע, כולו רע היפך טוב. ואזי קודם החטא דיבור פיו של אדם כדבר ה' טוב, ואזי אף מאכל האוכל בפיו, טוב כדיבורו.

וכן הוא מעין כך אצל כל עובר במעי אמו, בבטן אמו, בט - נ, שבא מלאך ומלמדו כל התורה, דיבור שכולו טוב, ואזי אף מאכלו דרך טבורו. טבור, טב-בו. וכן אמרו (ריש מגילה) טבריה טובה ראיתה. ושם בעובר במעי אמו מתקיים בו "וירא את האור כי טוב" מעין יום ראשון של מעשה בראשית, נר דלוק על ראשו וצופה בו מסוף העולם ועד סופו, מעין אור ראשון.

וע"ש נקרא טבע, טבעו של עולם, טבע, טב-ע. כי כן הטביע הקב"ה בעולמו את טובו. ומצד כך (קודם חטא אדה"ר) כל דבר בבריאה טבעו

ב-ג

ושורש הבן באב, ואמרו "ל"ב נתיבות חכמה".
נתיב, בן-תי. כי יש את עצם האב, בחינת אב
בחכמה, והנמשך ממנו נקרא נתיב, והוא הוא
בחינת בן הנמשך מאבא.

והנה מאב אחד יעקב, נעשה י"ב שבטים. והרי
שנוסף י"א, וזהו בחינת י"א סממני הקטרת.
שהעליון שבהם לבנה, בן-לה. והתחתון שבהם,
חלבנה, בן-חלה. והא מקביל לראשית השבטים
ואחריתם, כנ"ל. ומקום ההקטרה במזבח הפנימי.
ובמזבח החיצון מקריבים קרבנות, קרבן, קר-בן.
ומזבח הפנימי בן עליון, ומזבח החיצון בן תחתון.

ועיקר מקום המזבח במקדש, ומקום זה נקרא
לבנון. בן-לון. ומשם נברא אדה"ר ממקום מזבח,
ממקום כפרתו כמ"ש חז"ל. ושם איכא נסכים של
יין היוצאים מן הענבים. ולחד מ"ד עץ שחטא
בו אדה"ר גפן היה, ענבים סחטה לו. ענב, ע-בן.
והתיקון במזבח, נסכים, כנ"ל. ובגד כהונה העיקרי
המכפר על פגם בן לעילא, אבנט, ואמרו חז"ל
שהוא חלול, בחינת נבוב, חלול, כמ"ש בלוחות,
ומכפר על הגנבים. גנב, ג-בן, כנ"ל.

ומקום ביהמ"ק נתקדש ע"י עקדת יצחק שהיה
שם. עקדת הבן. כנודע יצחק בגמטריא ד' פעמים
בן. והוא שורש הגאולה של משיח בן יוסף, אולם
בקלוקל נפל לירבעם בן נבט, נבט, בן-ט. ומכח
משיח בן דוד, שיצא מאבצן. אבצן אצ-בן.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבינדב,
אבן, אביון, אבנר, אבנט, בן, גנב, נבב, זנב, בטן,
בין, לבן, נוב, נביא, נבואה, נבל, לבן, נבלה,
נגב, נתיב, ברנע, תבונה, גבן, לבונה, נצב, נקב,
נקבה, בנימין, בטנים, בינה, לבנון, ראובן, חלבנה,
נבוכדנאצר, נבט, ניב, עמינדב, נבוב, נבזראדן,
נבח, בחן, נביות, סנחריב, ענבים אבדון, אבצן,
בשן, זבולון, חשבון, גבעון, דיבון, נבון, תבן,
ערבון, רבון, קרבן, בהן.

בן. יש תואר שם אב, אין קוראים אבות אלא
לשלושה, אברהם יצחק ויעקב, ויש תואר שם בן,
בנים. והוא חל על השבטים, שהם י"ב, וזהו בין,
בן - י"ב, וההבדל בין בן זה לבן אחר. ועיקר גילוי
תואר שם בן בשבטים מתגלה בבן ראשון ואחרון,
ואמצע. בן ראשון, ראובן, רא-בן. ובן אחרון,
בנימין, בן-ימין. ונתגלה אף באמצע, זבולון. בן-
זול. זבולון לשון חיבור יזבלני אישי, מחבר ראשון
ואחרון. והממוצע בין אבות לבנים הם אמהות,
נקבה, נקב, בן-ק. ואמרו, אין אשה אלא לבנים.
שמקבלות טיפה מן האב והופכתו לבן. כמ"ש
ויבן את הצלע (ביצירת חוה), ויבן וי - בן, ולחד
מ"ד נעשית מזנב, ז-בן. בחינת עד עקרה ילדה
שבעה. וכמ"ש בנדה (מה): בינה יתירה נתנה
לאשה. בינה, בן-יה. וכן תבונה, בן - תוה. ומקור
הבן באמו, בבטן אמו, בן - ט. וכאשר הבן מזקין
מתקיים בו אם זכה, עוד ינובון בשיבה, ינובון, בן
- ינון. מתגלה שורשו של תואר בן שבו.

ודבר זה נתגלה בשבטים שעלו לגדולה, בחינת
ינובון. ביששכר כתיב ולבני יששכר יודעי בינה
לעתים. וביהודה כתיב "אנכי אערבנו", על בנימין
בן-ימין, כנ"ל נעשה יהודה ערב - ערבון. ערב-
בן. וכן אצל יוסף שנתקיים בו ירידה לצורך עליה,
מתחילה נעשה אביון, בן-איו. ואח"כ נאמר בו
אין נבון וחכם כמוך. נבון, בן-נו. ובו נגלה בחינת
בחינה, בחן, בוחן מכח הבינה. ובו נאמר משם
רועה אבן ישראל. אבן א-בן. וכן מתחילה גנבו את
יוסף ומכרוהו. גנב, ג-בן. כי יוסף מנשה ואפרים,
נחשבים ג' בנים.

ושורש לידת השבטים - בנים אצל לבן דייקא.
לבן, ל-בן. אולם נתהפך מלבן לנבל (עיין בפרק
חלק), לנבל הבן, בחינת בהמה, גמטריא בן,
ומאכלה של בהמה תבן, ת-בן. ואחריתה נבלה, בן
- לה. ובתיקון אליהו, גימטריא בן, כנודע. היפך
כלב גמטריא בן, שנותנים לו בהמה שנתנבלה,
כמ"ש כ"ב בשר בשדה טריפה וגו' לכלב וגו'. שנובח,
נבח, נב - ח.

ז-ז

החטא טבעו היה אורח מיישר, ונצרך שמירה שלא לנטות לצדדים, כמ"ש הרמח"ל באדיר במרום.

וקלקול מעין זה חזר בחטא העגל, כמ"ש (שמות, לד, כ) ויקח את העגל אשר עשו וישרף אתו באש ויטחן עד אשר דק, טחן, טנ-ח. כי כאשר הדבר בשלמותו עומד על עמדו. אולם כאשר נטחן נתפזר לצדדים, כמ"ש שם, ויזר על פני המים. וכאשר הדבר מפוזר לצדדים, נעשה בחינת טוען ונטען, טנ-ע, כי יש צדדים חלוקים שכל אחד טוען לצד שדבק בו.

ומצד התיקון מצרפים את כל הנטיות לאורח מיישר, שהוא בחינת טעם, מלשון טעה, נטה, ודו"ק. ודבר זה נתגלה במן, שטעמו בו כל טעם, והיינו צרוף כל הנטיות לאורח מיישר.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: נטל, טנא, טחנה, שטן, נטויה, נבט, חנט, יקטן, נטר, נטה, קטן, לוטן, טמן, טחון, נקט, טלמן, טינא, בטן, טען, אבנט, הינטר, מטמון, שעטנז, שטנה, פסנטר, נטוי, נטויה, סנבלט, נטע, נטף, נטר, נטש, עטין, בטן.

הנה שורש בחינת ט-נ, הוא בחינת קטנות, קטן, ק-טן. כי המהות של ט-נ, לשון נטה, נטויה, נטיה לצדדים. והגדלות היא אורח מיישר, קו אמצע, לעומת כך הקטנות בחינת נטיה לצדדים ללא אורח מיישר. ובקטנות זו דבק היצה"ר, השטן, ש-טן, כמ"ש אצל בלעם שע"י המלאך שעמד לשטנה נטתה מן הדרך. כי כל היותו להטות האדם לצדדים ולנתקו מן היושר.

ומקום היצה"ר בחלל הלב השמאלי, כמ"ש חז"ל. אולם שורש אחיזתו בקומת אדם הוא בשליש תחתון (כנודע שהאדם נחלק לג' חלקים, ראש - גויה - בטן, כמ"ש בספ"י), בבטן, ב-טן. ולכך הפיתוי של אדה"ר שהוא תחילת כל הפיתויים כולם, היה באכילה, בבחינת בטן רשעים תחסר. ועיקר שורש החטא שבמקום לתת - קבל, נטל לעצמו, נט-ל. וע"י חטא זה נקנס עליו מיתה. ותיקון פורתא למת שחונטים אותו שלא יתקלקל גופו (ויש מהלך הפוך שזהו קלקול, ואכמ"ל להאריך בסוגית החניטה). חנט, ח-נט. וכן נוטריקון חטא-נט. וע"י החניטה נשמר גופו, בחינת נטר, נט-ר. ונקבר המת באדמה, טומנין אותו בה. טמן, טנ-מ.

ונשתלשל הדבר בקין והבל, שקין הביא פשתים, והבל צמר, ועי"ז יחדיו נעשה שעטנז, נט-שעז. וקם קין על הבל אחיו והרגו, ואמר לקב"ה השומר אחי אנכי, שומר, נטר, כנ"ל. ובמקום לשמור, נעשה להיפך, נטש, נט-ש. כי דבר שאין לו שמירה נוטה לצדדים. ובמדרגת אדה"ר קודם

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה

בטן

מילון ערכים בקבלה

בטן

בלביפדיה קבלה

במן

עגולים

בטן צורתה עגולה. וכמ"ש הגר"א (ספ"י, פ"ה, מ"ז) וז"ל, הכרס הוא הבטן, עכ"ל. והכרס צורתה עגולה.

סנהדרין כחצי גורן עגולה. ודרשו (סנהדרין, לז, ע"א) קרא בטנך ערמת חוטים על סנהדרין. וכתב בלשם (חלק הביאורים, שער סנת"א, פ"ה) וז"ל, ואחר שניתנו לבטן אימא והם שם כעצמים בבטן המלאה, הרי נעשו בה כמין ערוגה, והוא ע"ד הכתוב בטנך ערמת חוטים, והוא בחינת עיבור, עכ"ל.

יושר

סוד ישראל, ישר-אל. וכתב (איוב, כ, טו) חיל בלע ויקאנו מבטנו יורישנו אל. והבן יורשו אל, בחינת ישראל, ודו"ק. וכתב (ישעיה, מד, ב) כה אמר ה' עשך ויצרך מבטן יעזרך אל תירא עבדי יעקב "וישרון" בחרתי בו.

ג' קוים, כנודע ר"ת חד"ר, חסד - דין - רחמים. וכתב (משלי, יח, ח) והם ירדו חדרי בטן.

וכתב בשער ההקדמות (דף עט, ע"ב) וז"ל, כשנכנס בעיבור בבטן אמו, נתחברו בסוד תלת כלילן בתלת ונתקשרו יחד, עכ"ל. והבן שהוא סוד כללות ג' יחד.

שערות

עשו, היפך יעקב. וכתב (בראשית, כה, כג) שני גוים בבטנך וגו', והנה תומם בבטנה. וכתב (הושע, יב, ד) בבטן עקב את אחיו. ועיין זוה"ק (ח"ב, קיא, ע"ב).

כתיב גבי שמשון (שופטים, טז, יז) ויגד לה את כל לבו ויאמר לה מורה לא עלה על ראשי כי נזיר אלהים אני מבטן אמי אם גלחתי וסר ממני כחי וגו'. ועיין שער הגלגולים (הקדמה ל"ו).

אור א"ס

כתיב (ישעיה, מד, כד) כה אמר ה' גאלך ויצרך מבטן אנכי ה' עשה כל נטה שמים לבדי רקע הארץ מי אתי.

צמצום

מצידנו, אולם מצידו אין צמצום, כמו שהרחיב הנפה"ח בשער ג', כנודע. וז"ש אתה חופש כל חדרי בטן, רואה כליות ולב, אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מנגד עיניך וגו'. ועיין ספר הליקוטים (שמות) וז"ל, ירידת בני למצרים, הוא רומז אל הולד בעודו בבטן אמו, בין המצרים המה, עכ"ל הסתלקות, חסרון. וכתב (משלי, יג, כה) צדיק אכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר.

מחיצה, והוא צמצום שני. ובין הגויה לבטן, מבדיל פרכת שהיא הטרפס. וז"ל מבוא שערים (ש"ב, ח"א, פ"ב) ונשארו כלים של א"ק מטיבורו ועד סוף רגליו, כלים רקים בלתי אור. ואז שם במקום ההוא, עשה חד פרסא ומסך שיפסיק חלל הגוף לשנים, והטיבור (תחלת בטן) באמצע. ושם הניח הפרסא (ותחלתו בחזה לפניו עד טבורו לאחריו), והוא הוא הנקרא הטרפסא, אשר עליה רמוז בזוהר (בראשית, לב, ע"ב) אר"י, אותו קרומא במציעות מעוי דבר נש, דאיהו פסיק מתתא לעילא, ושאיב מעילא ויהיב לתתא, כך גונא דא רקיע בתוך המים וכו'. והענין כי בכל שיעור קומה יש חד פרסא באמצעות, אשר עליה נאמר יהי רקיע בתוך המים, עכ"ל.

קו

סוד תקוה ובטחון. וכתב (תהלים, כב, יא) עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה. וכתב (תהלים, עא, ו) עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בכ תהלתי תמיד. בטחון, בטן-וח.

כתיב (בראשית, ל, ב) ויחר אף יעקב ברחל ויאמר התחת אלהים אנכי אשר ממנע ממך פרי בטן.

אמרו (יומא, פב, ע"ב) ההיא עוברת דארחא (ביוה"כ), אתו לקמיה דרבי, א"ל זילו ולחושו לה דיומא דכיפורי הוא, לחשו לה, ואילחשא. קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתך.

פה

אורות הפה מתפשטים עד הטבור, בחינת בטן. עיין ספר הליקוטים (עקב, ח). טוב - ראיתה - טבור. בטן, בטן-הבטה של שער הנו"ן. עיין ערך קטן בינה. ושם נעשה ש' שורקת, שמתהפך למ' דוממת, כמ"ש בספ"י, בטן - מ'.

אכילה. ובקלוקל כתיב (דברים, כח, ג) ואכלת פרי בטנך. וכתיב (יחזקאל, ג, ג) ויאמר אלי בן אדם בטנך תאכל.

וכתיב (משלי, יח, כ) מפרי פי איש תשבע בטנו. ובתיקון, עיין זוה"ק (זהר חדש, פז, ע"ב).

אמרו (עירובין, נד, ע"א) א"ר אמי מ"ד כי נעים כי תשמרם בבטנך יכוננו יחדינו על שפתיך,

עינים - שבירה

שבירה, חורבן, חרב. וכתיב (שופטים, ג, כא) ויקח את החרב מעל ירך ימינו ויתקעה בבטנו. וכתיב (משלי, כ, ל) חבורות פצע תמרוק ברע ומכות חדרי בטן. ועיין שבת (לג, ע"א) שהוא מיתת הדרוקן. ועיין לשם (ספר הדעה, ח"א, ד"ה, ס"א) ששורש השבירה שלא נתייחד ונתחבר מ"ן בבטן אמא, עם מקבילים של אבא, עיי"ש. אולם בתיקון בבטן אמא נעשה יחוד בין מ"ד ומ"ן דאו"א ונעשים לאחד, כמ"ש שם (שם, ד"ו, ס"ג. ועיי"ש, ד"ז, ס"ב).

והשבירה שורש המיתה. בבחינת בטן - נבט, לשון ראייה, כמ"ש על בן נבט, נבט ולא ידע מה ניבט. וכתיב (איוב, ג, יא) למה לא מרחם אמות מבטן יצאתי ואגוע. וכתיב (שם, י, יט) כאשר לא הייתי אהיה מבטן לקבר אובל. ועיין זוה"ק (ח"א, קיז, ע"א).

עשו. ואמרו בזה"ק (ח"ב, קסח, ע"ב) הלעטני נא, ארח בלענו, והכי אצטריך לסט"א, וכתיב (משלי, יג, כה) ובטן רשעים תחסר. ואמרו עוד (זהר חדש, מז, ע"א) הלעיטני נא מן האדום האדום הזה, טורח הלעטה, מ"ט, בגין דחוייא בישא שריא במועי, ולא ישבע. ולא עוד, אלא דאקרי רשע, דכתיב ובטן רשעים תחסר. והיפוכו יעקב, כמ"ש בעץ חיים (שער הכללים) וז"ל, מן האור הגדול שבתוך יסוד אבא שמתלבש תוך הת"ת דז"א, והוא אור מגולה, ויוצא האור לחוץ לבטן ז"א מצד פנים דז"א, ושם נעשה יעקב, לשון בקיעת אור, בסוד יקע כשחר אורך, והוא אותיות יעקב (יבקע), עכ"ל

אזן

כתיב (ישעיה, מח, ח) גם לא שמעת גם לא ידעת גם מאז לא פתחה אזנך כי ידעת בגוד תבגוד ופשע בטן קרא לך. וכתיב (שם, מט, א) שמעו איים אלי והקשיבו לאמים מרחוק ה' מבטן קראני וגו'. כתיב (יונה, ב, ג) מבטן שאול שועתי שמעת קולי און אות ה', ובתוכה ו-ד, כנודע. וכתב הגר"א (ספד"צ, פ"ג) וז"ל, והא בתחלה בבטן אמא, בסוד ו' שבתוך ה', עכ"ל, עיי"ש. וכתב שם (פ"ד) וז"ל, אח"פ בכינה בצורת ה', ד"ו וכו', ושם ניכרין בבטן אמם זכר ונקבה, רק ששם הם תאומים כאחד בגוף, עכ"ל. ושם (פ"ה) כתב וז"ל, שבבטן אמא הנקבה נכללת בו, עכ"ל, עיי"ש.

חוטם

כתב בספר חכמוני (ספ"י, פ"ג) וז"ל, ואם יאכל האדם בלא חוק ומועד ובלא עתו, וכו', אז ישחיתו קרבו ובטנו, ותעלה "חמתם" מן הבטן ומן הקרבים אל הראש (ובפרטות לחוטם, מקור חום, חרון אף), ואז יחלה הראש, עכ"ל.

חרון אף. וכתיב (חבקוק, ג, טז) שמעתי ותרגז בטני. וכתיב (תהלים, לא, י) עששה בכעס עיני נפשי ובטני. וכתיב (איוב, כ, כג) יהי למלא בטנו ישלח בו חרון אפו. ועיין יומא (עה, ע"ב).

ועומדין פניהם איש אל אחיו, פב"פ. והנה בחוש הראות אנו רואים שמקום חיבור ב' בחינות הבטן והכרס של שניהן בולט ויוצא לחוץ, עכ"ל. ודו"ק היטב, שזהו מקום חיבור או"א.

אמרו (ברכות, נא, ע"ב) ר' נתן אומר, מנין שאין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש, שנאמר וברך פרי בטנך, פרי בטנה לא נאמר, אלא פרי בטנך. וכן בקלקול נופל ירך ובטן הבועל, כמ"ש (סוטה, כח, ע"א).

וז"ל הגר"א (ספד"צ, פ"ב) בתחלה הוא במוח האב סתים מאד, ואינו אלא טיפה כלול במוח. ואח"כ בעת הזווג אז יוצא הטפה והוא יותר גלוי. ואח"כ מצטייר בבטן אמו ונעשה שם אדם שלם, ועדיין הוא בבטן אמו, ובטל לאמו, עיי"ש. ועיין זוה"ק (ח"ג, קכ, ע"א).

ז"ל שעת רצון (זוה"ק, ג, ע"ב) הנה נודע שלצורך תיקון זו"ן, היה הסדר שעלו תחלה נה"י דא"א, והלבישו על חג"ת שלו עצמו בתוך בטניהם דאו"א. ואח"כ חג"ת על נה"י דז"א, נה"י מלבישים על חג"ת של עצמו, והלבישו על נה"י דא"א, בתוך בטניהם דאו"א, עכ"ל.

אמא

סוד נדר. וכתוב (משלי, לא, ב) מה ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי. ועיין סנהדרין (ע, ע"ב). יין. וכתוב (איוב, לב, יט) הנה בטני כיין לא יפתח. ועיין לשם (הקדו"ש, ש"ז, פ"ה, אות א).

כתיב (תהלים, כב, י) כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי. וכתוב (תהלים, קלט, יג) תסכני מבטן אמי. ועיין תיקוני זוהר (לו, ע"ב) מסטרא דאמא עלאה אתקריאת שכינתא בטן. והיינו מלכות דאמא. ועיין קהלת יעקב (ערך בטן). ועיין עוד תיקונים (עד, ע"א; עט, ע"א; פז, ע"ב).

ועיין גר"א (ספד"צ, פ"א) וז"ל, ובמלך השמיני התחיל התיקון, שירד חסד עילאה, והתחיל לברר הכלים ונבררו, ואח"כ חזרו כלם לבטן אמם בלא מיתה, ואין זמן למלוכה של המלכות, כי תיכף חזרו כלם לאמם, וזהו סוד העיבור, עד שנתקן כלם. וכן הוא בסוף האלף השישי, יתוקנו כלם

ועיין חולין (עב, ע"ב) שנולדה טרפה מן הבטן. ושם (עד, ע"א) שנוצרה טרפה מן הבטן, עיי"ש.

והנה נודע שורש הרע בחינת עקרב (קר-עב), ואמרו בספ"י (פ"ה, לפי גרסת רס"ג) וצר בו עקרב בעולם, ומרחשון בשנה, ובטן בנפש. ובא"ת ב"ש, בטן, נתחלף לאותיות שט"ן. ועיי"ש כל הגרסאות.

ומצד התיקון, טוב עין, כמ"ש (זוה"ק, ח"ב, ריח, ע"ב) שבעז כתיב ביה (רות, ג, ז) ויבא לשכב בקצה הערמה, בחינת בטן ערמת חטים, עיי"ש.

עתיק

כתיב (איוב, ג, י) כי לא סגר דלתי בטני. והיינו שיש דלתות לבטן, וכמ"ש חז"ל (עיין בכורות, מה, ע"א) ב' דלתות וב' צירים. ובשעת הלידה, מכח עתיק נפתחים הדלתות ונעתק הולד מן הבטן לחוץ. ועיין עץ חיים (שער כ, פ"ג, מ"ת) וז"ל, ואין הבטן שלה יכול לסבול כל רבוי אורות ההם (עיי"ש אילו אורות), ואז האורות של בחינת אמא עצמה, שהם בעה"ב, דוחקין את האורות של זו"ן שאינם שלה שהוא אורח ומוציאין אותם לחוץ דרך פי היסוד שלה וכו', עיי"ש. ועיי"ש (שער לה, פ"ג). ועיין שער הכוונות (דרושי העמידה, דרוש ב, פירוש תיבת אלהינו).

וברדל"א מתגלה רל"א שערים פנים ואחור, כולו פנים, ודו"ק. ועיין שער הכוונות (כוונות ק"ש, דרוש ח) שזהו בבטן, עיי"ש.

אריך

ג"ר דעתיק לא נתלבש, ותחילת ההלבשה ע"י אריך. ותחילת יציאה לעולם ע"י עתיק כנ"ל ערך קטן עתיק. והיינו בלא לבוש אריך. וזש"כ (איוב, א, כא) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב.

אבא

הנה יסוד דאבא הנחלק תוך בטן ז"א, חלקו הנשאר בפנים נקרא משה, וחלקו היוצא לחוץ נקרא יעקב. ועיין שער הגלגולים (הקדמה לו).

כתב בעץ חיים (שער יד, פ"ג, מ"ת) וז"ל, או"א עומדין בב' הצדדין דא"א, זה בימין וזה בשמאל.

ע"י מלך השמיני, חסד, שיתגלה בעולם, ואח"כ באלף השביעי יחזרו כלם לאמם, ואתבטלת ארעא, שתשוב לאמה, עכ"ל. ועיין עץ חיים (שער ו, מ"ת). ועיקר ההריון במקום תבונה, כמ"ש בעץ חיים (שער טו, פ"ה). ועיי"ש (שער יט, פ"ד, מ"ב) וז"ל, העיבור הוא בכינה דתבונה, ובבטן דכינה שהוא יסוד בינה עלאה, עכ"ל.

ז"א

ז"א, פרי הבטן של אמא. וכתב הראב"ד (ספ"י, פ"ג, מ"ז) וז"ל, ופרי בטן נוהג בעליונים, בסוד בנים אתם לה' אלהיכם, עכ"ל. וכתב (ישעיה, מו, ג) שארית בני ישראל העמסים מני בטן.

ואמרו (נדה, לא, ע"ב) אלא מתוך שמשהין עצמן בבטן כדי שיזרעו נשותיהן תחלה שיהיו בניהם זכרים, ועיי"ש (עא, ע"א). ועיין ברכות (ה, ע"ב) כל הנותן מטתו בין צפון לדרום, הויין ליה בנין זכרים, שנאמר (תהלים, יז, יד) וצפונך תמלא בטנם. ועיין שם (נא, ע"ב) אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש. וצורת ז"א נעשית בבטן אמא, עיין עץ חיים (שער לט, דרוש ה).

מדה כנגד מדה. ואמרו (כתובות, סח, ע"א) והמצבה את בטנו וכו', אינו נפטר מן העולם עד שיבא לידי כך. וכן אמרו (סוטה, ט, ע"א) היא קיבלתו על כריסה, לפיכך בטנה צבה.

נוק'

בקלקול, סוטה. וכתב (במדבר, ה, כא) ואמר הכהן לאשה וגו', ואת בטנך צבה. ועיין זוה"ק (ח"ב, קיא, ע"ב; ח"ג, צז, ע"א).

כתיב (ישעיה, מט, טו) התשכח אשה עולה מרחם פרי בטנה.

וכתיב (שה"ש, ז, ג) בטנך ערמך חטים סוגה בשושנים. וכתב הגר"א (ספד"צ, פ"ה) וז"ל, ונוק' בבטן, עכ"ל.

כתב הרמ"ז (במדבר) וז"ל, וה"ס (שמואל, א, א, ח) מעשרה בנים, ועליהם הכתוב אומר (תהלים, קכז, ג) שכר פרי הבטן, שעולה (שכר) י' פעמים

ב"ן, עכ"ל. וכנודע נוק' שם ב"ן. וכתב בעץ חיים (שער יא, פ"ו, מ"ת) וז"ל, וז"ס השינה שמעלין הז"א ונוק' הפנימיות שלהם בבטן אמא, להיות שם בסוד מ"ן, וזהו כמו שאנו מעלין נשמותינו בסוד השינה במלכות להיות מ"ן דילה, עכ"ל.

כתר

אות אלף. וכתב (בראשית, כה, כד) והנה תומם בבטנה, חסר אלף מפני עשו, כמ"ש חז"ל. והיינו שחסר הארת הכתר. ולהיפך כתיב (שם, לח, כז) והנה תאומים בבטנה, עם אלף.

ובקלקול מתהפך אלף של אור, לארור, כנודע. וכתב (דברים, כח, יח) ארור פרי בטנך.

נזיר. וכתב גבי שמשון (שופטים, יג, ה) כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן.

כתיב (מלכים, א, ז, כ) וכתרת על שני העמודים גם ממעל מלעמת הבטן וגו'.

עיין זוה"ק (ח"ב, סב, ע"ב) וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא, רשים להו קב"ה ברשימו דכתרא דחסד, וכו', וכל אינון דלא משתכחי בני מהימנותא, אעדי מנייהו כתרא עלאה דא, ומנא מכריז ואמר, ובטן רשעים תחסר.

חכמה

ראשית, בכור. וכתב (מכה, ו, ז) האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי.

וקדושת בכור, מן הבטן. ועיין תמורה (כה, ע"א) יכול לא יקדישנו בבטן, ת"ל אשר יבוכר לה' וכו'.

בינה

נעם בבינה. וכתב (משלי, כב, יח) כי נעים כי תשמרם בבטנך.

וכתיב (איוב, לח, כט) מבטן "מי" יצא הקרח הנורא. ועיין זוה"ק (ח"א, ל, ע"א; פה, ע"ב) מבטן מי, ודאי ההוא דקיימא לשאלא. ובפירוש הראב"ד (ספ"י, הקדמה) מנה נ' שערי בינה, ושער כ"א הוא, מבטן מי יצא הקרח הנורא.

ובקלקול כתיב (במדבר, ה, כז) ובאו בה המים המאריים למרים וצבתה בטנה.

והתיקון כמ"ש בספ"י, ראש - אש. גויה - רוח. בטן - מים. עיי"ש (פ"ג) בהרחבה. וזהו יד ימין, מים - בטן - כף זכות, ודו"ק. ומים שאינם פוסקים זולת שבת, נהר סבטיון, בטן-סין. ועיין בהרחבה בלשם (ספר הכללים, כלל יז, ענף ג).

אברהם. ומטבע הברכה (שבת, קלז, ע"ב) אשר קידש ידיד מבטן. ועיין סנהדרין (פט, ע"ב) זקן זה חננתו למאה שנה פרי בטן. ובספ"י (פ"ו) איתא על אברהם, וקרא עליו כבוד ה', דכתיב בטרם אצרך בבטן ידעתך.

גבורה

כתיב (איוב, מ, טז) הנה נא כחו במתניו ואנו בשרירי בטנו. ועיין ב"ב (עד, ע"ב) שזה בנקבה, עיי"ש.

דס נדה. ואמרו (שבת, לא, ע"ב) נדה מ"ט, א"ר יצחק, היא קלקלה בחדרי בטנה, לפיכך תלקה בחדרי בטנה. ועיין עץ חיים (ש"ח, פ"ד, מ"ת) וז"ל, והם בחינת הגבורות שהם דם, ונהפכים בבטן המלאה לחלב, עכ"ל.

יצחק. ואמרו (זוה"ק, ח"ג, לט, ע"ב) דא יצחק, דאקרי ידיד מבטן. ואמרו (שם, קד, ע"א) יצחק אמר, ובטן רשעים תחסר.

גבורה בצפון. ואמרו (שם, שם, קכ, ע"א) ומזרח דאתקשר בצפון, כד"א, וצפונך תמלא בטנם. ועיין עוד זהר חדש (סד, ע"א).

ושורש הדין בבטן, כתב בשער הכוונות (דרוש ויעבור, דרוש ז) וז"ל, וה"מ מ"ם סתומה, אשר בה נכללים כל הדינים בבטן המלאה, עכ"ל. ובעומק שורש הדינים בבטן, שאות ס' בבטן כי שם שורשה, כמ"ש בלשם (ספר הכללים, כלל יז, ענף ג). ועיין עוד בדבריו (חלק הביאורים, שער טנת"א, פ"ו, אות י; פ"ז, אות לב).

תפארת

יעקב איש "תם". וכתיב (בראשית, כה, כד) והנה תומם בבטנה, ודו"ק שלשון תומם, לשון תמימות, וזהו מכוחו של יעקב.

והנה פעמים מבואר שמקום הבטן מתחיל מן החזה ששם מקום בינה (ידים במקום בינה). וכן כתב בשער ההקדמות (דף סג, ע"ב) וז"ל, נמצאת עומדת התבונה הראשונה מן החזה דאמא ולמטה, ששם הוא מקום הבטן, שבו מקום עמידת העובר בסוד העיבור, עכ"ל. ופעמים שבטן ממקום טבור ולמטה, כי מקום החזה הוא מקום הגויה - גוף. וזהו פשטות דברי ספ"י.

והנה כל מדרגת נוק' מבררת את זו"ן שתחתיה בערכין. עיין שער ההקדמות (דף צא, ע"א).

לב. ואמרו (זוה"ק, ח"א, קלח, ע"א) ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך ושני לאומים וגו'. אלו השני גאים הכבד והלב. מבואר שלב נקרא במקום בטן, עיי"ש. ונ' שיערי בינה. ועיין שער הכוונות (דרושי כוונת ק"ש, דרוש ח). ועיין עץ חיים (שער נ, פ"ד) שבבטן נחלקים החסדים לנ', עיי"ש.

תשובה. ואמרו (זהר חדש, מדרש הנעלם, כה, ע"א) א"ר יהודה, אע"פ שנכנס לשאול, עולה בתשובה, שנאמר (יונה, ב, ג) מבטן שאול שועתי. ועיין שער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ה, ודרוש ט).

דעת

כתיב (איוב, כ, כ) כי לא ידע שלו בבטנו וגו'. וכתיב (ירמיה, א, ה) בטרם אצורך בבטן ידעתך. וכתב הגר"א (פירוש ספד"צ, פ"א) וז"ל, שדעת גנוז באימא, וממנה יצא, כמ"ש בפרשת משפטים שם, וההוא דעת גניז באימא וכו', כמו עובר בבטן אמו, עכ"ל. וכתיב (משלי, כד, ג) ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים, וכתיב (שם, כב, יח) כי נעים כי תשמרם בבטנך. ועיין זוה"ק (ח"ג, רצא, ע"א).

חסד

ז"ל הרמ"ק (ספ"י, פ"ג, מ"ה) בטן - הוא המים, ולכך כל מים שאדם שותה, וכל המשקין הולכין אל הבטן, והיא לחה, ואין בה כמעט עצמות, מורה על לחותה וקיריותה. גם כן שאלמלא טחול וכבד שהם מחמים הגוף, היה מתקרר הכל, עכ"ל, עיי"ש.

והנה שם מ"ב נחלק לז' שמות כנגד ז"ס, כנודע. ושם חמישי, כנגד נצח, אקבטנ"ע, אותיות בטן בקרבו.

הוד

נו"ה, משה ואהרן. ולשון הש"ס (סנהדרין, פב, ע"א) שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן, עיי"ש. וז"ל הגר"א (ספ"י, פ"ג, מ"ו) בטן - נה"י ומלכות, עכ"ל. וכתב עוד (שם, פ"ה, מ"ב) גבי י"ב גבולי אלכסון, וז"ל, ואחד מנצח להוד, והוא הבטן, עכ"ל.

עין ספר הליקוטנים (תולדות, ד"ה וכל זה).

נו"ה, סוד דדים. ועיין עץ חיים (שער טז, פ"ה) שבאשה מקום הדדים בחזה, אולם בבהמה, בהם הדדים במקום בטנם ממש, ועיי"ש הטעם.

יסוד

כתב בשער הכוונות (דרושי הלילה, דרוש ז) וז"ל, ורשע הב' נקרא מי שאינו משהא עצמו על הבטן עד שיכלו כל ניצוצות הזרע, עכ"ל.

כתיב (דברים, ז, ג) וברך "פרי" בטנך. וכן כתיב (שם, כח, ד) ברוך פרי בטנך. ונודע ברוך ביסוד. וכתב הראב"ד (ספ"י, פ"ג, מ"ז) וז"ל, ופרי בטן בנפש. פירוש, כח הזרע אשר בכל חי, הוא מכח מים חיים, עכ"ל.

כתב הגר"א (ספ"י, פ"ו, מ"א) וז"ל, וי"א על עמוד אחד (עומדת הארץ), וצדיק שמו, ברית. שבטן הוא מלכות, והיא עומדת על הברית, עטרת הברית אשת חיל עטרת בעלה כידוע, עכ"ל. ועיין תיקונים (עט, ע"א).

ובסוטה, אם סטתה כתיב, וצבתה בטנה ונפלה ירכה. ואם לא סטתה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע.

וכתב בשעת רצון (זוה"ק, ג, ע"ב) וז"ל, היסוד נקרא מפתח, שסוגר ופותח דלתות שערי בטן האשה, עכ"ל. וז"ל העץ חיים (ש"ה, פ"ו) מ' פתוחה ביסוד, בכללות ג"ת, כי בטן נבראה ממים, עכ"ל.

והיפך תם, מרמה, אחיו אני ברמאות. וכתוב (איוב, טו, לה) ובטנם תכין מרמה. וכתוב (תהלים, נח, ד) תמו מבטן דברי כזב.

רחמים. ובקלוקל כתיב (ישעיה, יג, יח) ופרי בטן לא ירחמו.

מטבע ברכת הלבנה (סנהדרין, מב, ע"א) וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן. וכמ"ש בזוה"ק (ח"ב, קפח, ע"א) ובמי מתקדשת ומתברכת, בתפארת, בגין דאיהו עטרת תפארת לעמוסי בטן. ועיין ספר הליקוטנים (בראשית, ב) וז"ל, בת"ת שהוא הבטן, עכ"ל.

ויסוד דבינה מתגלה בבטן דז"א, בפנימיותו בחינת משה, ובוקע ויוצא לחוץ בחינת יעקב. ועיין לשם (ספר הדע"ה, ח"ב, ד"ה, ענף ג, ס"ה).

נצח

כתב לשם (ספר הדע"ה, ח"א, ד"ה, ס"ה) וז"ל, ולכן מונח הולד בבטן אמו, ראשו בין ברכיו וידיה על צעדיו ואציליו על ארכובתיו ועקביו על עגבותיו, וכמ"ש בנדה, ל, ע"ב. והוא כולו כלול בנה"י, משום שעיקר בנינו הוא רק מהם, עכ"ל.

נו"ה, ירכים. ואמרו (סוטה, ח, ע"ב) בירך התחילה בעבירה תחילה ואח"כ בבטן, לפיכך תלקה הירך תחלה ואח"כ הבטן. ועיי"ש (ט, ע"ב) אמר אביי, כי לייט לייט תחלה והדר בטן לייט, ומיא כי בדקו כי אורחיהו בדקי, בטן ברישא והדר בירך. ועיין זוה"ק (ח"ב, קיא, ע"ב) שמבואר שעשו נטל לחלקו מכח ויגע בכף ירך יעקב, ירך דסוטה.

ובפסולת, מן הבטן שורש מי "רגלים" (נו"ה), וכמ"ש בחכמוני (ספ"י, פ"ג) וז"ל, ומן הבטן קור ומים, הם מימי רגלים, עכ"ל. וכתב בפירוש הר"י ברצלוני (ספ"י, פ"ג) וז"ל, ובטן ממים - יש מי שמפרש מן הבטן ולמטה עד כף הרגל. ויש מי שמפרש בטן ממש, עכ"ל. ועיין פירוש ר' אלעזר מגרמייזא (שם). והם בחינת עליצים, שמחה בהוצאת מי רגלים, ועיין רמ"ק (שם).

מלכות

ארץ. וכתוב (תהלים, מד, כו) דבקה לארץ בטננו. ובספ"י (פ"ג) ארץ בעולם, קור בשנה, ובטן בנפש, מקבילים, עיי"ש.

דוד. וכתוב (תהלים, קלב, יא) נשבע ה' לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטןך אשית לכסא לך.

וכתב הרמ"ק (ספ"י, פ"ג, מ"ה) וז"ל, בטן, היא שכינה, מלכות, וכן פירשו בתיקונים, עכ"ל. ועיין גר"א (שם, פ"א, מ"א).

נפש

מעשה. וכתוב (איוב, לא, טו) הלא בבטן עשני עשהו.

נפש שיתופא דגופא, עפר, עצבות. וכתב בפירושו הר"מ בוטריל (ספ"י, פ"ג) וז"ל, ורבינו פירש, ובטן בנפש, לרמוז אל אבר הטחול, כי הוא משכן השחורה, והשחורה היא קרה (יסוד עפר קר ויבש), ומצד עצם הטחול הוא מטבע השחורה, עכ"ל.

כתב הגר"א (ספ"י, פ"ג, מ"ו) וז"ל, בטן - ונקרא ע"ש מים, כי שם משכן הנפש שהיא מארץ, כמ"ש תוצא הארץ נפש וגו', שאמרו נפשו על אדה"ר ממלכות, מים, עכ"ל. וכתב בלשם (הקדו"ש, ש"ג, פ"א) וז"ל, עיקר עצמות אור הנפש באמת ג"כ רק בלב, אך גילוי הוא בכבד. עיין דברינו שער טנת"א, פ"ה אות ס"ג, ושם פ"ו, אות ב', עכ"ל. וכ"כ בתניא.

רוח

כתיב (במדבר, ה, כז) וצבתה בטנה. והיינו שתתנפח בטנה, ע"י ריבוי רוח, כדרך הנפח שנופח דבר ע"י רוח. וכתוב (איוב, טו, ב) החכם יענה דעת רוח וימלא קדים בטנו. וכתוב (שם, יט, יז) רוחי זרה לאשתי ונחתי לבני בטני. וכתוב (קהלת, יא, ה) כאשר אינך יודע מה דרך הרוח כעצמים בבטן המלאה.

והרוח מכריע בין חום הראש, לקור הבטן, כמ"ש בספ"י (פ"ג).

ואמרו (תיקוני זוהר, מט, ע"ב) ולא שמעו אל משה מקצר רוח, דהוה בבטנה.

כתב בעץ חיים (שער לט, דרוש ח) וז"ל, כאשר יצא הז"א מבטן אמא, לקח ההוא רוחא שביסוד אמא להתלבש בו נשמתו, עכ"ל, עיי"ש. ויתר על כן כתב בספר הליקוטים (שמות) וז"ל, והוא ית' וכו', צר צורה אחרת בתוך הבטן שהוא העובר במעי אמו, ובתוך העובר איברים פנימים, ורוח ג"כ, וז"ס יוצר רוח אדם בקרבו, עכ"ל, עיי"ש.

נשמה

כתיב (משלי, כ, כז) נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. ועיין פסחים (ז, ע"ב).

ז"ל שער ההקדמות (דף סב, ע"א) בזו"ן, שהפנימיות שלהם, הנקרא נשמה שלהם, עלתה לאימא עילאה, להיות שם בבחינת מ"ן שבה, עכ"ל.

ועיין שער הגלגולים (הקדמה יב) בהרחבה, זמן שיהיו כל נשמה בבטן אמא עלאה.

חיה

אמרו בזוה"ק (ח"ב, מח, ע"א) מבטן שאול שועתי דהא אמית, ולא כתיב מבטן חי או מבטן דג, אלא דודאי הוה מית. והבן שממקום של מות צעק על החיים, מדג מת צעק על חיים. ובעומק כיון שבטן הוא מקור ללידה חדשה, לכך הצלתו של יונה בחינת לידה חדשה, ודו"ק. ועיי"ש (ח"ב, קצט, ע"ב) שבטן שאול, הוא בחינת קבר.

יחידה

מכח היחידה, בני ישראל מאחודים בתכלית היחוד בו ית"ש. ואמרו (זוה"ק, ח"ג, רצח, ע"ב) התשכח אשה עולה מרחם בן בטנה. דא הוא רזא עלאה, דאמר קב"ה הא מלין אלין בשמיה אחדין, כמש דקב"ה לא אנשי שמיה, דהא הוא כלא, כך קב"ה לא אנשי לון לישראל, דאינון אחידן בשמיה ממש.

ובכללות, כל נה"י נקראים בטן, ואף מלכות עמהם, כמ"ש הגר"א בספ"י שם, ולכך פעמים שמלכות נקראת בטן. ועיין פרדס רימונים (ערכי הכינויים, ערך בטן). וסוד עמוסי בטן, כתב בשער מאמרי רז"ל (מאמר פסיעותיו של אברהם אבינו, ד"ה אמר שמואל כך מצאתי) וז"ל, והנה כתר דידה היא בת"ת דידיה מחציו ולמטה, שהיא טוד הבטן, אשר שם המעיין אשר היו הנשמות של בני ישראל קודם נתינתם ברחם הנוק'. וזמ"ש לעמוסי בטן, הם ישראל הנקראים עמוסים מני בטן, עכ"ל.

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית

- בטן - סמדרקוס - הדקרון -
- פושטציאס - צנוכר - פציוליס -
- פסתאק - פיניולי - אסנא -
- אויליאנש - פינוניש

בטן – סמדרקום – הדקרון – פושטציאם – צנוכר – פציולים – פסתאק – פיניולי – אסנא – אויליאנש – פינוניש

ערך הדקרון, בספר הפליאה שבערכין, וז"ל, הדקרון, פרש"י (ברכות, כה, ע"א), חולי המצבה את הכרס, עכ"ל, עיי"ש. ועיין ערך ערך הדקרון, ושם מובא מה מביא להדקרון, עיין ברכות (סב, ע"ב), ושבת (לג, ע"א).

אולם יש שניפוח הבטן הוא דבר טוב, כמ"ש בערוך (ערך נפח) וז"ל, (ב"ק, מז), נפחה מאי, פירוש, שבח שהיתה נפוחה ונראת בעלת בשר, עכ"ל. וכן נפוחות מכח פרי בטן, עובר.

וכתיב (בראשית, מג, יא) בטנים ושקדים, ופרש"י (שם) וז"ל, לא ידעתי מה הם. ובפירוש א-ב של ר' מכיר ראיתי, פישטציא"ס, ודומה לי אפרסקין, עכ"ל. ובאבן עזרא (שם) כתב וז"ל, אין לו רע במקרא, עכ"ל. וברד"ק (שם) כתב וז"ל, הם הנקראים צניכר, ובערבי פציולי"ס בלע"ז, עכ"ל. ועיין משכיל לדוד (שם). ובספר השרשים לרד"ק כתב, ויש מפרשים בטנים, הפרי הנקרא בלשון ערבי פסתא"ק וכו'. ויש מפרשים שקורין להן בלע"ז פיניוול"י. וכן כתב הרמב"ם (שביעית, פ"ז, מ"ה) וז"ל, והבטנה - פסתאק, וקבוצי בטנים, עכ"ל. ועיין תפא"י (שם). וכתב רש"י (ע"ז, כה, ע"ב) וז"ל, קשייתא דאסנא - גרעין של פרי הסנה, בטנים הגדילים בסנה ומלאין גרעינין, עכ"ל. ובספר המעריך (ערך בטן) כתב וז"ל, בטן - בטנים ושקדים, פירש הערוך, אויליאנ"ש, ואחרים פרשו, פינוני"ש, עכ"ל.

ונראה שהוא פרי נפוח, וע"ש בטן נפוחה נקרא בוטן.

כתב בערוך ערך בטן, וז"ל, הבטנים והניקטמון והאירוס (סוף פרק כלי עור, כלים, טו, ו), פירוש, כמנין תנור גדול שהוא ניתן לפני הבטן, וכך מזמין בו, שיש כנור שנתפס ביד ואינו ניתן לפני הבטן כמין אזור של עור שנותנין בעלי אומנות לפני בטניהן כדי שלא יתלכלכו בגדיהן, עכ"ל.

עוד כתב בערוך שם, וז"ל, (ויק"ר, פ"ח, זאת תהיה תורת המצורע, ובסוף פרשת וזכור את בוראך), מהיכן נתחייבו ישראל בזיבה וצרעת וכו', עד רבנן אמרי, ממטאוננים, הה"ד עד חדש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא, ר' אבהו אמר לזירזא ובוטנא, פירוש נפיחא, כדגרסינן אידי בצרעת מגופיה מתילדת, נפיחא ליה צרעת ומשוית ליה כך, עכ"ל, עיי"ש. והיינו שבטן דרכה להתנפח, וכמ"ש (במדבר, ה, כז) וצבתה בטנה. ומצד כך דבר נפוח נקרא בטן, וכמ"ש רש"י (שם) וז"ל, צבה, כתרגומו, נפוחה, עכ"ל.

עוד כתב בערוך שם, וז"ל, אמר אמימר, לקני ובטני שריין (חולין, סג) בגמרא דסימני העוף, שמות של עופות הן, עכ"ל. ונראה שבטני שם של עוף נפוח.

ונפיחות זו מכח רוח הנמצא בבטן, כמ"ש (איוב, לב, יח) הציקתני רוח בטני. וכתיב שם (יט), הנה בטני מלא רוח. וכן נפיחות מכח מים, כי שורש הבטן במים, כמ"ש בספ"י (פ"ג), ראש נברא מאש, בטן ממים, וגויה מרות. וכן נעשה נפוח מכח מאכל, כמ"ש בערוך (ערך גס) וז"ל, ונפשנו קצה בלחם הקלוקל, פירוש גוסה, אכילה גסה ונפיחות בטן, עכ"ל. ופעמים זהו מכח חולי, כמ"ש בערוך (ערך סמדרקום) וז"ל, אדם נוטה לחולי, ונפוח בטן, עכ"ל. ועיין

עבודה

ז..... בלבניפדיה עבודת ה' בטן

החלוקה לג' חלקים המתגלה בעולם שנה ונפש • שורש הראיה המתגלה במקום ה'טבור' בבחינת 'טוב רואי' • השורש שאין עין הרע שולטת ביוסף - מכח ההבטה שבמדרגת 'נוני דימא' המתגלה בבטן • שורש כל זיווג בראיית העיניים וגמר הזיווג בראיה של מדרגת הטבור שרואה גם בחושך • עומק הראיה המתגלה בחושך מצד התיקון - הגילוי של 'כולו טוב' גם במדרגה השפילה • גדר הראיה שבמדרגת הבטן - 'טביעות עין' • 'טביעות עין' - הראיה שנהפכה להיות 'טבועה' בעין • עומק ההגדרה של שמירת העיניים - שראיית רע לא תחקק בעיניים • ב' האופנים הגורמים שהראיה לו תחקק בעין - דמעות וזיווך ההרהור • גדר ה'טובה ראייתה' שבטבור - שליטה על כח הראיה המוטבעת בעין שתהיה נקיה • סנהדרין הגדולה שהם 'עיני העדה' יושבים בטבורו של עולם כי הם במדרגת טביעות עין • הכח המתגלה במקום ביהמ"ק שמשם עתיד כל העולם כולו לחזור למים • עומק התפיסה של דגים שמונח במקום בית המקדש שהוא השורש של הסעודת לויתן דלתע"ל • עתיד הקב"ה להחזיר את העולם למים - כי המים הם בריאה של 'כולו טוב' • מדרגת הראיה שבטבור - ראייה ממקום שמה שנחקק בו הוא 'כולו טוב' וראיה את נקודת האמצע והמרכז שהיא בחינת הטבור

מחשבה

יז..... בלבניפדיה מחשבה בטן

ענין הטבור וההבטה הנגלית בבטן • ב' הבחינות בבטן • מהות עשיו "בטן רשעים תחסר" • מציאות עיבור ולידת רחל • חיבור דקלוקל בסוטה • הפגם בעיבור דרבקה • "לחם אבירים אכל איש" בליעת ה'מן' באברים • החיסרון המתגלה במאכל בשעת אכילתו • תיקון הבטן דעשיו ע"י לידת יוסף • מדרגת התוספת בלידת יצחק • שלמות ההבטה בבטן דתיקון

כז..... אוצר האותיות תיקון הבטן - כח ההולדה

גילוי המים במקום בטן של האדם • מים דקלוקל בבטן - מי סוטה • מים בבטן בצד הקדושה - הטיפה שבאות ברית קודש • בטן - בן טוב • קלוקל בטן של מדרגת אשה • שורש קלוקל מדרגת בטן של אשה • שורש הפגם בכל הולדה • הבדל בין מדמה דקדושה למדמה דקלוקל • בטן במדרגת איש - שורש פרי בטן של ברכה ומדרגת אשה קללה • מדרגת טרם שלמעלה מרחם - הנולד ממקום המים העליונים • שלשה מדרגות בבטן - אשה, איש, וטרם • נפילת מדרגת טרם למדרגת פטר • ההבדל בין מדרגת רחם

למדרגת פטר רחם - ההבדל בין ישראל לעשו ורשעים • הולדה דקדושה בא ממדרגת טבור • שלשה מדרגות הולדה - ממם עליונים, מרקיע, וממם תחתונים • הולדה דקלקול לעומת מדרגות הולדה דקדושה • כח ההולדה של יעקב אבינו - מדרגת טבור • יוסף ובנימין - מדרגת בטן וירך שנחלק מכח קלקול מדרגת בטן של רחל

אוצר האותיות ספר יצירה פ"ג מ"ד - בטן לו

בטן נברא ממם • בטן בלשון התורה וחז"ל מתייחס בעיקר לכלי ההולדה • בטן מלשון בטנים, ומשורש נב"ט והבטה • ירבעם בן נבט שלא יבא מה ניבט, משורש ניב שפתים, והבטה • בטן משורש פרי בטן ובן ונטיה • הבטה מהראש בבחינת אש מתוך החושך, ואילו הבטה מהבטן מבחינת מים שקופים • קלקול הבטן ונפילתו מבחינת מים עכורים טיפה סרוחה • תיקון הבטן מכח חופש כל חדרי בטן ע"י הנר ה' נשמת אדם • הריון ולא אריון לשון אור, משום קלקול המים העכורים מזוהמת הבטת הנחש • בטן-הבטה שלימה של שער הנ', וזהו שורש קידש ידיד מבטן, ונזיר מן הבטן • זיווג אדם וחווה מבחינת ראייה, נפל לאסור לקדש עד שיראה, והאור נהפך לעור ומעור • זיווג הראשון היה דווקא ביום, ואילו אחר הנפילה רק בלילה • ונפלה בטנה מפגם ההבטה צריך להזיר עצמו מהיין להבטה דקדושה

סוגיות במחשבה בטן מ

רל"א שערים

צירוף ב-ט • ב-נ • ט-נ מנ

קבלה

בלבביפדיה קבלה בטן ממ

מילון ערכים בקבלה בטן נ

ארמית

בטן - סמדרקוס - הדקרון - פושטציאס - צנוכר - פציוליס - פסתאק - פיניולי -

אסנא - אויליאנש - פינוניש נח